

DIVATVILÁG

Szépirodalmi és divatlap

a magyar hölgyek számára.

<p>Megjelenik havonként kétszer: 8-kán és 23-kán. Minden számhoz melléklék.</p>	<p>Szerkesztőség: József-külváros, gyöngytyúk-utca, 9. sz. 1. em. Kiadó-hivatal: Egyetem-utca 4-dik szám alatt.</p>	<p>Előfizetési ár: egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyedévre 2 ft. A Regélővel együtt: egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.</p>
--	---	---

NŐK KÖRE.

Általános divattudósítás.

A tavaszi idény küszöbén vagyunk; fővárosunk divatteremtői már gondoskodnak annak méltó fogadásáról. Ezek közül első helyen említjük fel *Monaszerli* és *Kuzmik* urak divattárát, ruha- és felöltőkészítési termét, mely az elegancia és finom izlés otthonja.

Nagyszerű divattárukat a külföldről naponként érkező szállítmányok gazdagítják, azt a legujabb divat teremtményeivel látva el, melyekről a vidéken és kis városokban még nem is álmodnak, és melyek *Kuzmik* ur (ki jelenleg még Párisban időzik) tevékenységének és jó izlésének fényes bizonyítékaul szolgálnak.

Különösen alkalmas az aesthetikai izlés kifejtésére a festőileg szép ó-görög és római viselet, mely (ha szabad ezt már előre elárulnunk), a ruhák, úgy mint a felöltők készítésénél leginkább s a legkülönbözőbb változatokban alkalmaztatik, és ez idényben a főszerepet viendi.

E tekintetben legközelebb megjelenő divatképünk és ennek leírása kimerítő tudósítást és felvilágosítást fog adni.

Kisértsük meg most a *Monaszerli* és *Kuzmik* urakhoz érkezett legujabb kelméket szép olvasónőinknek bemutatni.

Az új szöveteknek nagyobb része egészen apró mintájú színvegyülettel van beszöve, vagy nyomatva (flammé, jaspé, marbré), részint pedig csíkosak is, s mondhatjuk, hogy az utóbbiak most is nagyon kedveltek.

Láttunk igen csinos „*Guinea*“ nevezetű szörkerméket, fehér és fekete, hamvas és fehér, hamvas és fekete, drapszin és világos barna, fekete csíkkal. Ezen szöveteknek szélessége $\frac{3}{4}$ rőf, ára 50 kr.

A rőfnyi szélességű „*Irma*“ szövet igen szép fehér és fekete, fehér és világos-barna csíkkal; ezen, az előbbinél finomabb kelmének rőfe 75 kr.

Egy egészen új szövet az ugynevezett „*Cotton-Silk*“, mely úgy néz ki, mint a *Knicker-Bokker* egészen nehéz selyem-kelme. Különösen szép a következő színvegyítékben: fehér alap feketével, fehér — barna, s ellenkező színvegyítésben, továbbá világos hamvas szín lilával, fehér lilával, fehér vörössel, fehér kézzel és fehér zölddel; rőfének ára 1 ft. 20 kr.

Az angol „*lüstre*“ és „*alpukka*“ szövetek, melyek éveken át tartósságuk és czélszerűségük miatt általános kedveltségben részesülnek, tömegesen vannak képviselve. Igen szépeket láttunk lila alapszinben, apró fehér rajzzal nyomatva; ugyanezt fekete alapon fehérrel és hamvas színekben. E kelmék szélessége egy rőf; ára 85 kr.; a finomabbaknak rőfe 95 kr., 1 ft., 1 ft. 5 kr., 1 ft. 60 krig.

A fennebb megnevezett kelmékből *Monaszerli* és *Kuzmik* urak vagy közvetlen hozzájuk, vagy pedig hozzáink intézett megkeresésre szívesen szolgálnak mintákkal; úgy mint előforduló esetekben szíves készséggel elvállaljuk a választott kelmének bevásárlását, vagy a megrendelt ruhának el-

készíttetését is, — csak arra kérjük a tisztelt megrendelőket, hogy idejekorán küldjék el a megbízást és az illető mértéket.

Ha tavaszi felöltő megvásárlásával akarunk minket megbizni, annak megválasztására szükséges az illető alakjának, természetnek és nagyságának leírása, és az árnak meghatározása.

A ruhák diszítésére ajánljuk az igen nagy hatást gyakorló *aczel-himzést*; az ilyen különféle hosszasága aczelgyöngyből különféle mintákat lehet alakítani: csillagokat, kereszteteket, sőt csipkemintákat is utánozhatni sötét kelméken. Egy ruhának diszítésére 3—4 ft. ára aczel szükséges. Szépek az ilyen aczallal kivarrt fekete bársony övek, és nyakkötők is.

Kémlelő szemmel kandikáltunk a divatárusok és kalapgyári raktárak ablakain be, de hasztalan! — a tavaszi kalapokat még a jövőnek áthatlan leple födi. Azonban reméljük, hogy legközelebbi számunkban már a kalapokról is kielégítő tudósítással kedveskedhetünk olvasónőinknek.

K. Beniczky Irma.

A mintarajzok leírása.

I. sz. *Berth*, lebbentyükkel. (Elülről.) Ezen diszitmény — a mint annak ábrája is mutatja — kivágott sima derékra alkalmaztatik. Az egyes, külön szabott lebbentyük az övhez varratnak, mely az egészet egyesíti; minden rész fehér béllés tüllből szabatik, s aztán dudorokkal és tüll-illusionnal takartatik be, a mint az ábrán látható, a külső szélén pedig fehér tafota szalag simán varratik fel fekete jet-gyönggyel. A külső szélek ezenkívül keskeny fekete csipkével vannak környezve, mihez a felső elő- és hátsó-részekhez szélesebb fehér csipke jön.

Az ilyen *berth* különösen jól áll fiatal, sugár termethez, fölötte emeli a legegyszerűbb öltözék eleganciáját, s bármi színű ruhához alkalmazható. Tetszés és szükség szerint fekete kelméből és színes selyem-, vagy bársony-szalaggal is készíthető.

II. sz. A fennleirt *berth* hátulról.

III. sz. Nyakék: „*Suivez moi*“ (kövess engem). Azon különféle tárgyak között, melyekre a most annyira divatozó hátul hosszan lelógó „*kantár*“ szalagok alkalmaztatnak, az ábránkon látható sziv igen kedvelt, melyet hölgyeink ügyes kezei könnyen utánozhatnak. A sziv tetszés szerint nagyobb vagy kisebb lehet. Miután mintáját vastag kártyapapírból, a sziv alakját utánozva kivágtuk, annak felső oldalát vatta segélyével szép domboruvá csináljuk és mullal bevonjuk, melyet hátul néhány öltéssel megerősítünk, aztán veszünk egy darab

piros, kék, fekete bársonyt, melyre az ábrán látható mintát fekete zománczos aczel-, arany- vagy ezüst-gyönggyel kivarrjuk; azonban más mintát is választhatunk, tetszés szerint. A bársonyt szépen rá illesztjük a szivre és hátul szintén megerősítjük egyenlőn, hogy redőt ne képezzen. A fül, melybe a hosszú bársonyszalag huzatik, hasonlón keskeny bársonyszalagból van és hátul enyvvvel ragasztatik le. Ha ezzel készen vagyunk, még egy, a sziv hátsó oldalára illő alakot vágnak ki, szintén bársonyból, melyet enyvvvel oda ragasztunk. A fülbe két rőf bársonyszalagot huzunk, mely hátul csomóba köttetik s végei, melyek a sziv diszítéséhez hasonló gyöngybojtokkal ellátva, szabadon lógnak le.

IV. sz. *Nyakkötő* gyönggyel és csipkével. Ezen egyszerű és szép nyakkötőt kivágott vagy magas ruhákhoz egyaránt lehet használni. Szükséges hozzá egy rőf két ujjnyi széles bársonyszalag, melynek végei mintegy arasznyira fehér viaszgyönggyel egy ujjnyi távolságban kivarratnak; hasonlóképp a nyakat környező része is, az egész simán felvarrt fekete csipkével, mely horgolt vagy az ugynevezett „*frivolitüt*“ munkából is lehet. Különös szép az ilyen nyakkötő a most használatba jött aczallal kivarrva.

V. sz. *Fejék*, „*Etoile*“ (csillag). Az uj hajrendezésnél, a lelógó egyszerű hajfonadékok helyett jelenleg még csak bársonyfonadékot látunk, mely elül diademszerűn van felállítva, s kétoldalt tetszés szerinti hosszúságban lelóg.

Ábránk egy ilyen fejdiszt mutat, melyet mint valami igen szépet és *nemmindennapit* (eredeti párisi minta után rajzoltattuk) ajánlhatunk fiatal barátnőinknek. A fonadék világoskék bársony; közepén, a homlok feletti csillag igazi, vagy annak hiányában fehér viaszgyöngyből van, s onnan indul ki a nagy gyöngyből álló sor, mely kellemes és tetszetős rendezéssel a fej hátsó részét ékiti. A fonadékon végig itt ott hosszúságú gyöngyök, az ugynevezett „*grelot*“ ok vannak felvarrva, ugyszintén a fonadék végén is három *grelot* alkalmaztatik. Ezen fejdiszhez legjobban áll a haj elül szép hullámosan, hátul pedig sima körhajnak rendezve. Fölötte szép lenne ily fejdisz fekete bársonyból aczélékítéssel, vagy pirosból szintén fehér gyönggyel.

VI. sz. *Alsó-derék*. A mostani halháj-nélküli derekak és az annyira kedvelt *blouse*-ok jó állásának főkelléke egy jól a testhez álló alsó-derék. Ábránk mutatja az összeállított derekat, melynek szabásmintáját mai számunkhoz mellékeljük. Az a következő, könnyen összeállítható öt részből áll: 1) első-rész; 2) elüli oldalrész; 3) hátrész; 4) hátulsó oldalrész; 5) ujj.

A z e l e m e k r ő l .

Rusz Károlytól.

Az „elem“ elnevezés alatt egyszerű, más alkatrészekre többé semmi módon nem bont-

ható testeket értünk, melyek tehát a többi testeknek alap-anyagaiul szolgálnak.

A vegytan hatvan s egynéhány ily elemmel ismertet meg minket.

Minden anyag vagyis test, melyeket érzékeink által észlelünk, két osztályba, az egyszerű és összetett testek osztályába soroztatik. Továbbá valamennyi, minket környező tárgy, háromféle állapotban jö elő, ugymint szilárd, csepp-folyó, és légszerű alakban.

Az egyszerű testek ismét két csoportba osztatnak, t. i. a fémek (metall) és a metalloidek csoportjára; e két különbség ismértvét ama viszonyban találjuk, a mely a testek és az éleny közt létezik, — a metalloidek ugyanis az élenynyel savvá, a fémek ellenben vele égvénynyé (alkali) egyesülnek. Az utóbbi nevezet alatt általánvéve a földnemű anyagok értetnek; az előbbinek mivolta már nevéből kitünik. A savak és égvények egyesüléséből származott test sónak neveztetik.

Bővebb felvilágosításul szolgáljanak e példák: a horgany, szikany és ezüst fémek; a kén, tiszta szén és legény metalloidek; ezek a következőkép egyesülnek:

a horgany az élenynyel horganyéleggé (égvény),

a kén az élenynyel kénsavvá (sav),

ezek együtt sóvá: kénsavas horganyéleggé, az ismert *fehér vitriollá*;

a szikany az élenynyel szikaggá,

a szén az élenynyel szénsavvá,

ezek együtt szénsavas szikaggá, az ismert *sodává*;

az ezüst az élenynyel ezüstéleggé,

a legény az élenynyel salétromsavvá,

ezek együtt salétromsavas ezüstéleggé, a mindent azonnal összeégető tulajdonságáról ismert *pokolkővé* egyesülnek.

E példákban tehát — mint mondtuk — az egyesülés eredménye 1) égvény, 2) sav és 3) só.

Ez esetekből a vegytannak egy alaptörvénye is kiviláglik, s ez az, hogy egyszerű testek csak egyszerűekkel, — összetettek csak összetettekkel egyesülhetnek. Továbbá most már tudják olvasónőink, hogy a „só“ elnevezés alatt mit kell érteni tudományilag, — valamint azt is, hogy az annyira szükséges és hasznos konyhasón kívül még számtalan más só is létezik.

A „tápanyagokról“ irt cikkünkben már érintettük, hogy a régiek csak négy elemet ismertek, s ezek: a föld, víz, levegő és a tűz

voltak; kimutattuk azt is, hogy ezek közül a három első összetett test, a negyedig pedig csak tünemény, — tehát a vegytan fogalmai szerint egyikök sem valódi elem. Mindazáltal a köznapi beszédben az „elem“ elnevezést maiglan is megtartották, s ezért a tulajdonképeni elemeket inkább „egyszerű testek“-nek szokták nevezni.

A vegytan szigoruan és könyörtelenül vizsgálja a testek alkatrészeit, ezeket egymástól elválasztva, vagy új összetételeket állítva elő; ezért e tudomány két ágra: a bontó (egymástól elválasztó) és az egyesítő (új testeket képező) vegytanra oszlik. Mindkét módon ma már rendkívüli eredményeket képes felmutatni; az első alchymisták vagy aranyesinálók laboratoriumaiból kinöve, utat nyitott magának a gyógyászatba, jelentékeny befolyást vivott ki a kereskedés, közlekedés, sőt a mindennapi élet terén is, nagy szerepet játszik különféle gyártmányok előállításánál, s mondhatni, hogy még a konyhaszatban is jelentőséggel bír.

Ezekből látjuk, hogy a vegytan a legfontosabb tudományok egyike, mely az öt mivelök fáradozásait úgy szellemi, mint anyagi előnyökkel jutalmazza meg. Természetesen főszabályunk legyen: a célt és a mértéket szem elől nem tévesztetni s csak azon tárgyakkal foglalkozni, melyek hivatásunk határain túl nem esnek, — a mélyebb vizsgálódást a tudomány férfaira hagyván.

A most ismerni tanult elemek minket legközelebből azon tulajdonságuk miatt érdekelnek, melynélfogva a környezetünkben találtató tárgyaknak alkatrészeiül szolgálnak. — Ezután egymásután a tápszereket fogjuk vizsgálni és elemezni, különös figyelmet fordítván az élet legfőbb és legegyszerűbb szükségleteire, a levegőre, a vízre, sat.

A „comfort“ jelentősége és értelme.

A *comfort* angol szó, mely segélyt, gyámolítást, enyhítést jelent, de továbbá a segélyt követő állapotnak, a megelégedettségnek jelzésére is szolgál.

E szó az utóbbi értelemben az egész világon ismeretes, s minden nyelvben használtatik.

Ámbár az embereknek milliói élnek, kik e szót soha nem is hallották, vagy nem ér-

tik, — de az után, a mit jelent, minden élő lény vágyik, minden nemzet, minden osztály, sőt minden egyes ember saját módjában és értelmében érzi annak szükségét.

A mit az angol „comfortable“nek (komfortábl), azt a német „behaglich“nak, kényelmesnek nevezi; de a nézetek a komfortot illetően nagyon különbözők. Az angol előtt szép és szent, nélkülözhetlen a szobának fényes lángoló szeme: a kandalló tüze az ajtóknak átellenében. London kétségbeesnek a nélkül, szomorú, ködös, nedves, szürke napjaival; de a kandalló akadályozza a butorok aeszthetikai elrendezését, nem melegíti át az egész szobát, s így a komfort egyik főkélléke, — a kedélyesség hiányos.

Az angol házigazda csak két tiszteleti helyet ismer vendégei számára: a kandalló két oldalán álló két, magas támlájú széket; a többiek fázhatnak.

A mi fogalmunk szerint, oly szobát nevezünk „comfortable“nek, hol a jó levegő egyenlően át van melegítve; hol a falszőnyeg, függönyök, butorok színei a szemnek kellemes harmóniát képeznek; hova nem hat a külső életnek zsvajva; hol mindenki kora-, kedélye-, és hangulatának szüksége szerint kényelmes nyughelyet lel; hol a házinő finom izlése, a ház kedélyes szelleme, ezerféle apróságban nyilvánul.

De miben áll hát tulajdonképen a „comfort“ kedélyes titka?

A comfortnak egy szellemdus barátja ekkép fejté meg azt: „Comfortnak nevezzük az anyagi életnek oly elrendezését, mely kényelmet, jólérzést s a létnek békés, zavartalan élvezetét eszközli; mely azonban egyaránt távol állva a korlátlan élvsovárság-, úgy mint a kinos szegénységtől, a comfort tényezőinek birását feltételezi, és csupán azért törekszik a vagyon megszerzésére, hogy a kedélynyugalmat állandóan biztosítsa, mely a comfort tulajdonképeni lényegét képezi.“

Rövidebben és egyszerűbben ezt így is mondhatnók:

„Comfort környezetünknek azon berendezése, melynek célja a jólérzés és kényelem.“

Ezek lennének tehát az életnek apró segélyei és gyámolítói. Miből állnak ezek? azt azonnal felismerhetjük.

A nyugvó ember csak háromféle képzelhető: állva, ülve, fekve.

Mindezen helyzetben szüksége van idővel természetszerűen, erejét kimélő, gyámolító segélyre, és ezek:

az álló számára támasz,

az ülő számára támla,

a fekvő számára párna,

és pedig támla a hátnak, karnak vagy láb-
nak, — párna a nyaknak és derék-
nak.

Ez a comfortnak östypusza, a mint azt az emberi test megkívánja; formáját ezerféle képpé lehet változtatni, de lényege mindig egy marad.

S valóban az angolok kitünő gyakorlati és józan értelmessége különféle eszközöket talált fel és hozott használatba, melyek a comfort-ot tetemesen előmozdítják; de annak terjedésében s formáinak finomításában nagyobb része van a francziáknak.

Hanem roszul ismertetnők meg a comfort valódi lényegét, ha azt ily szűk korlátokba szorítják.

Nemcsak tagjainknak van comfortja, de érzekeinknek is, s még pedig nagyobb mérvben.

S így lön a határ mindig tágasabb és tágasabb, melyen belül a comfort szelleme — néha látatlanul, de mindig érezhetően a tudattaljesen élő ember számára — uralkodik; mindenekelőtt pedig a nőké ama szép előjog, hogy ezernyi apró anyagi dolgok által, melyek a jólérzést és a háziélet békés zavartalan élvezetét feltételezik, a háznak comfortjáról gondoskodhassanak.

De mi a kényelmes jólérzést jelöltük ki a comfort összes elrendezéseinek céljául, s minthogy a kényelmesség épen csak egyik foka lehet a tudattaljes létezésnek, ebből következik, hogy a comfort céljai és eszközei tulajdonképen egygyé olvadnak az élettudományéival.

Ezen célok és eszközök részleteiről az ezeket tárgyaló külön cikkekben fogunk szólni.

K o n y h á s z a t.

Hideg rizs.

Törjünk meg 4 lat rizst s főzzük be jó tejbe jó sűrűre, aztán törjünk meg egy darabka vaniliát 3 lat cukorral s tegyük bele; főzzük meg két lat vizahólyagot félmeszely vízben, szűrjük ruhán át a rizsbe, és keverjük össze jól.

Tegyük egy meszely tejszint — a legsűrűbbet — jégre, s üssük kemény habbá, melynek felét a rizs közé keverjük.

Aztán reszeljünk egy tábla igen finom csokoládét s főzzük be félmeszely tejbe, a rizst tegyük bádóg, vagy — s ez jobb — porcelán formába, s midőn a jól felfort és felhabart csokoládé meg-hült, keverjük össze a felmaradt habbal, töltsük a rizs tetejére és tegyük jégre.

Ha pedig a rizst nem a formával — mi sokkal szebb is — akarjuk az asztalra adni, tegyük jégre s fordítsuk ki a formából lapos táltra, s köréje öntsük a csokoládét és úgy tegyük még egyszer a jégre. Nyáron még sokkal szebb és jobb ezen hideg rizs, ha friss ribizke-, málna-, cseresznye-, meggy- vagy baracklével tálaljuk; a levet meglehetősen sűrűvé főzzük be cukorral, s arra vigyázzunk, hogy természetes színét megtartsa. A hófehér rizs igen jól veszi ki magát az élénk piros lé közepett, s ha még szép zöld levelekből — természetesen csak oly növény leveleit használjuk e célra, melyet mindenbizonyal mint ártalmatlant ismerünk — csokrot rendezünk s annak végét tiszta finom papirba csavarjuk és a rizs közepébe dugjuk: asztalunkon is gyönyörködhetnek vendégeink hazánk szép zászlájának hármasszínében.

Labda-sütemény.

Vegyünk egy meszely jó friss tejsűrűt, 3 lat irósvajat, 2 lat cukrot és 12 lat finom lisztet; készítsünk belőle száraz kemény tésztát s dolgozzuk ki jól addig, míg a táltól elválik, aztán keverjük közéje 8 tojássárgáját és három tojásfehérének keményre vert habját. Aztán mártsunk egy kisebb, vagy nagyobb — tetszés szerint — ezüst kanalat forró zsirba, s vajújunk ezzel a tésztából szép gömbölyű golyókat és rántsuk ki mérsékelt tűzön lassan, folytonos rázás mellett szép sárgára, szedjük ki itatóspapírra, tálaljuk forrón, cukorral, csimettel megkintve.

Angol thea-sütemény.

Vegyünk 1 itcze jó tejet, $\frac{1}{2}$ font finom lisztet, 14 tojást s habarjuk jól össze-vissza, hogy egészen sima legyen. Kenjük ki egy tepsit sótalan zsirral s töltsük bele a tésztát úgy, hogy 1, legfeljebb másfél hüvelyk magas legyen; tegyük a sütőbe egy három lábú vasra és hagyjuk ott, míg megkeményedik, — de nem szabad sem emelkednie, sem megbarnulnia, csak száraz és kemény, de a mellett fehér legyen. Azután kifordítjuk, mindenféle alakokat, betüket, vagy a mit akarunk, vágunk belőle, zsirban lassan kirántjuk, folytonos rázás mellett, s szépen rendezve tálaljuk, cukorral és csimettel bőven meghintve.

Kertészet.

A konyhakertben e hóban már sok dolgunk van. Először lássunk a kertnek kitisztításához, aztán a múlt hónapokban bekészített trágyának felosztásához és a kapáláshoz — s végül a *veteményezéshez*.

Miután a trágya az illető helyeken szétterített, az ágyakat meg kell ásni; de ne legyen a föld tulságos nedves, mert különben oly keménynyé száritja azt a nap és a tavaszi lég, hogy ez évben lemondhatunk a kertnövények sikeréről. Legjobb, ha a konyhakertnek fele már ősszel felásatott, úgy megtartja az egész téli nedvességet, s a korai növényeket az első alkalmas időben elvethetjük.

Ezen hó folytában veteményezünk:

1. Nagy kerti cukor-babot. Hogy mindig gyenge, zöld babunk legyen, ültessük azokat márcziustól kezdve egész május végéig minden tizennégy napban, nem nagyon trágyás földbe; az üresen maradó, később beültetendő ágyakba addig salátát, retket vethetünk. A babot gyakran kell kapálni és annak idejében feltölteni, nehogy a gaz megfojtsa.

2. Cukor-borsót; ezt sorba vetjük jó trágyás kövér földbe, szintén gyakran megkapáltatjuk és végrefeltöltjük, arra vigyázva, hogy idejekorán karókat kapjanak. Födolog, hogy ha többféle borsó-fajokat ültetünk, azok ne legyenek közel egymáshoz, mert a jövő évben nem lesz egyetlen tiszta fajunk sem.

3. Jakab-burgonyát is lehet már ültetni, jó mélyen és jól elkészített földbe, mely a múlt évben volt trágyázva.

4. Fokhagymát; ez jó, porhanyós földet szeret, mely szintén csak a múlt évben volt trágyázva. A szétválasztott hagymának gerzdeit két-hüvelyknyi mélyen s egy-arásnyi távolságban ültessük el. Gyakran kell a fokhagymát gyomlálni és a földet körülötte vigyázva porhanyítani. Ha száraz időben gyakran jól megöntözzük, különös jóízűvé lesz, s elvesziti tulságos csipős, erős, kellemetlen szagát.

5. A káposzta-magot most a szabadban, jól elkészített földbe — de nem trágyába — okvetlen el kell vetni. Hogy a földi férgek ne bántsák, hintsük be rövid lótrágyával; az ugynevezett földi balhákat eltávolítja a naponként kétszeri öntözés, — vagy ha azt nem tehetjük, hintsük be korommal.

6. Sárga-répát. Ezt sem szabad friss trágyába vetni, mert különben ágasbogas gyökereket hajt; ha szép egyenes vastag gyökereket akarunk, nagyon mélyen kell a földet ősszel felásni és a magot sorokba vetni,

aztán gyakran gyomlálni, s a hol sűrűn áll, megritkítani.

7. Petrezselymet sem kell fris trágyába vetni. A föld mélyen legyen ásva s nyáron át gyakran kell gyomlálni; a hol sűrű, ritkítani kell. A bodor levelű petrezselyem sokkal jobb a simalevelűnél, mert azt könnyen megkülönböztethetni a mérges bürök zöldjétől.

8. A kerti sóskát jó kövér földbe vetjük, mely nincs egészen kitéve a nap hevének; ha kikelt, gyomlálni — és a hol sűrű, ritkítani kell.

9. A salátáknak minden nemeit lehet most már a szabadban vetni; ezeknek nedves, trágyázott, kövér föld kell. — Ha különös szép fejű salátát akarunk termesztetni, ne resteljük a kis fáradságot s dugassuk el egyenkint a jól kiválogatott magot mindjárt azon helyre, a hol megmarad. Különös szép és gyenge az ugynevezett pisztrangsálatá, melynek gyenge zöld levelein piros pettyek vannak.

10. Zsálya-magot is most kell vetni jó trágyás és nedves földbe; száraz időben gyakran kell öntözni; — augusztusban állandó helyeikre ültetjük át a fiatal plántákat.

11. Nyári paréjt is vetünk, — a hegyes levelű jobb a gömbölyű levelűnél, ezt azonban minden két héten ismétljük, hogy egész nyáron át jó gyenge paréjünk legyen.

12. Zellert is vetünk jó trágyázott, nem fölötte porhanyós ágyba, nem sűrűn, s ne földjük be nagyon. A fiatal plánták nagyon jól állják ki a hűvösebb időt is.

13. Vöröshagyma-magot oly földbe vetünk, melyben tavaly káposzta-féle termett, s mely jól volt trágyázva. Ne hagyjuk nagyon sűrűn állni, és gyomláltassuk gyakran.

A virágos-kerében még most kevés tendőnk van; a gáz onnan is ki kell tisztítani, azon ágyakat azonban, hol jáczintok, liliomok, tulipánok, árvácskák, pünkösdi rózsák vannak, még most ne bántuk, mert a mindenféle gáz, mely ezeket takarja, megóvjá a gyenge csemetéket, melyeket most már a meleg napsugarak kicsálnak.

A fák most már tiszták legyenek a hernyóktól, töveik körül a föld porhanyítások, hogy a tavaszi esők nedve annál jobban behathasson.

A szobában telelt virágokra most is nagy gondot kell fordítanunk; minden har-

madnap legalább valami széles edénybe kell a virágcserepeket állítani, és öntözővel jó magasról, folyó- vagy esővízzel megöntözni, hogy a portól megszabaduljanak; nappal levegőt kell nekik adni, de ne tegyük ki egyszerre egészen a napsugaraknak, mert ez gyengíti az a nélkül is erőtlén hajtásokat. Öntözni pedig rendszeren csak reggel kell.

Most már veteményezni kell, ha magunk akarunk virágokat nevelni, mi sokkal czélszerűbb, mint viritó növényeket drága pénzben venni, melyek ugyanis majdnem kivétel nélkül igen rövid idő múlva meghalnak, ha a melegházból kihozatnak, hol egészen más körülmények és viszonyok közt tartattak télen át. S mily élvezetet nyújt ezen kedves foglalkozás; mily örömmel üdvözljük a piczi kis plántácskát, mely a földből kinyújtja gyöngéd fejcskéjét, s hátha a plánta, melynek növést és gyarapodását észleltük, végre dus virágbimbókkal lesz teli, mily figyelemmel lessük azoknak megnyilását; s ha majd virágzásának teljes pompájában áll előttünk, színeivel szemünknek, illatával orrunknak hizelegve, — nem vonul-e át keblünkön a büszkeség érzetének egy neme, midőn joggal mondhatjuk: ez az én fáradságom jutalma!

De térjünk vissza a veteményezéshez.

Legczélszerűbbek az egyszerű mázolatlan virágcserepek. Ha lehet, szerezzünk jó gyep- és erdei földet, s ezeket vegyítsük össze hasonló mennyiségben; tegyük a cserep alá az ott lévő nyílás fölé egy darab cserepet s töltsük meg az edényt a megrostált földdel, azt többször megrázva. Midőn annyira teli van, hogy széle mintegy ujjnyira kilátszik, — vethetünk bele, illetőleg annak közepébe az illető magból néhány szemet, például: Adonis aestivalis, asphodelus, centaurea cyanus, clarcia elegans, collinsia bicolor, nigella, cobeá, petunia hybrida, phlox drumondii, zinnia elegans, portulaca grandiflora, reseda, teljes ibolya, hibiscus rosa sinensis, verbena hybrida, stb.

Ha a magot leraktuk a földbe, takarjuk be könnyeden finom földdel és locsoljuk meg óvatosan egy keveset. A maggal ekként ellátott virágedényeket oly helyre tegyük, hol a nap érheti. Az öntözésre soha sem szabad kutvizet használnunk, mert ez, méz tartalma miatt, nagyon keménynyé teszi a földet és a gyenge csirák nem bujhatnak ki.

Ha a plántácskák már harmadik levelet hajtanak, akkor kihuzzuk a fölőseket; minden cserépben a legerősebbek közül négyet hagyunk meg, de később ezekből is kivesszünk még *kettőt*, ha már látjuk, hogy a másik kettő ép és életrevaló. Adjunk a fiatal plántáknak elegendő napfényt, levegőt és vizet, s látni fogjuk, mily szépen gyarapodnak. Nappal az ablakok közt lehetnek; éjjelre még most jó, ha a szobába vesszük.

Nagyon hasznos a szobai növényeknek, ha néha egy kis sót vetünk az öntöző-vizbe, mert a só ép oly szükséges életkelléke a plántáknak, mint az állatoknak és embereknek.

Mária.

Havi teendők.

Mivel még most a dolog nem nagyon gyült össze, igen jól cselekszik a háziasszony, ha ebben a hóban háza táját kitakaríttatja. Tehát — ha a szobák fehérek — most lehet meszeltetni, a padolatot kisurolni, ha ennek deszkái szét vannak nyilva, beleeresztetni, mert különben bolhafészek lesz, — de ha már nagyon régi, akkor fehér-ürmöt kell főzni és ennek levét a szétnyílt deszkák közé eresztetni. Az ágyakban a szalmazsákokba is lehet fehér ürmet rakni, hogy a bolhák eltávozzanak.

A kamarát, pinczét ki kell takarítani, szellőztetni, a megürült edényeket kimosni, surolni, a vas-, rézedényt borsöprővel fényesre tisztítani. A téből fönmaradt minden élelmiszert rendbe kell szedni s jól gondját viselni, a lisztet gyakran forgatni, hogy meg ne molyosodjék. Ugy szintén ügyelni kell a káposztára, uborkára, gyümölcsre, zöldségre, hogy meg ne romoljanak.

A sertéshust szellős helyre kell felfüggeszteni, vagy ha a nyári munkáltatásra tartjuk fel, szitált hamu közé ládába rakjuk el; így két évig is megmarad.

A csirkék, libák ebben a hóban kelnek, ezért gondosan utánok kell látni. Igen czélszerű velök egy-egy szem fekete-borsot lenyeletni, minekelötte valamit ennének. Darált kukoricza félig megfőzve s deszkára hintve igen hasznos élelmiszer számukra. A libák elesége közé vágott csalánt, papsajtmályvát kell vegyíteni, hideg esőtől, rovaroktól oltalmazni, tiszta vályukban mindig friss vízzel tartani, s ha szárnytolluk jó, még

több vizet kell nekik adni, — ha nincs közel viz, — hogy uszkálhassanak; mert ebben és a köszvényben hullanak el. A köszvényt abban az időben kapják meg, ha a nagy harmatra jókor reggel kieresztik s a szegény állat megfázik. Ha már sántitnak, le-leülnek: jele, hogy megkapták a köszvényt; ekkor rendre meg kell lábszárait, különösen a csuklóban, jó boreczettel dörgölni és szalmával behintett ólba egy anyaluddal bezárni, akkor csendesesen ülnek és lábuk fölmelegedvén, szerencsésen tulesnek a bajon. E szert soha sem kellett kétszer ismételnem, az egyszeri orvoslás mindig elég volt.

Ha az apró-jóság kikelt, jó az anyákat lenmagolajjal megkenni, mert különben a férgek könnyen elszaporodnak rajtok; hanem a kicsinyeket, míg gyengék, nem kell megkenni, — csak egyhónapos korukban, — mert elhullanak. Akkor is csak hátukat és szárnyuk alját Egyébiránt a felnőtt apró-jóságot minden hóban jó megkenni, s a nagyját rendesen árpával, és nem kukoriczával kell táplálni, mert ettől megnől az epéjük s belevesznek.

A csirkéket illetőleg gondunk legyen, hogy jól tartsuk, friss vizet adjunk nekik, és rendezhez szoktassuk. Hajdan én a nagy banyakemenczében hálattam őket nyáron, a melyben kenyér nem sült s reggel kisöpörtetem, felocsoltattam, estefelé jóillatu kakukfüvel behintettem az alját, és ezen hál-tak. Ez mindenféle apró-jóságnak jó erősítő. — A rend — mint főnebb irtam — főkellék az apró-jóságnál, mert ha nem szelid, nem hál ólban, soha sem tudjuk hány tojás van, nem nézhetjük, nem foghatjuk meg. Ha pusztán, tanyán van a majorság, még nagyobb gondot kell rájuk fordítanunk, mert ott a héjja, szarka, stb. szabadabban pusztítja. Én arra szoktattam az apró-jóságot, hogy ha héjját láttam, elkiáltottam magamat: „kur héjja!“ — ez a hang annyira ismerős lett a jóságok előtt, hogy — ha a héjja oly magasan volt is még, hogy csak egy fekete pontnak látszott, s csak az öreg anyapulyka vette még észre — e kiáltásra azonnal összefutottak s menhelyet kerestek. Akárhányszor bemutattam ezt akkor barát-nőimnek. — Ha azt akartam, hogy enni öszszegyüljenek: egy gyermekdobon takarodót vertem nekik és rászoktak, úgy hogy akár-melyik pillanatban összegyűjthettem őket.

Az ily dobolás azért is jó, mert a görény, | környékéről, — pedig azok is nagyon tize-
hörcsög fél e hangtól s eltávozik a tanya | delik az apró-jószágot. *Vörös Eszter.*

OLVASÓ-ASZTAL.

A nők hivatása.

A nők befolyása a társadalomra.

Bármilyenek legyenek is egy ország szokásai és törvényei, annak erkölcsiségét mindig a nők határozzák meg. Legyenek rabszolgák vagy szabadok, ők mindig uralkodni fognak, mert az ő birodalmuk — a szeretet birodalma. Ezen befolyás többé vagy kevésbbé jóra szolgáló, azon fok szerint, a mely fokán a tiszteletnek állnak; a nők olyanokká teszik a férfiakat, a melynek ők maguk. Ugy látszik, mintha a természet úgy rendezte volna be, hogy a férfiak értelmessége a nők méltóságától függjön úgy mint boldogságuk azoknak erényességétől. Abban leljük fel az örök igazság törvényét: hogy a férfi nem alázhatja le a nőt a nélkül, hogy önmagát is le ne alázza, — s nem magasztalhatja fel a nélkül, hogy önmagát is fel ne magasztalja.

Vessünk egy pillantást a kerek világra! Lássuk az emberiném ama két nagy osztályát, a keletet és a nyugatot. A világ egyik fele még mindig a semmiség állapotjában van, nyers civilizációjának befolyása alatt; a nők ott rabszolgák.

A másik fele folytonosan halad az értelmiség és felvilágosodottság útján; a nők itt szabadok és tiszteltek. Ha egy állam politikai és erkölesi állapotát meg akarjuk tudni, azt kell kérdeznünk: micsoda helyet foglalnak el ott a nők? Mert befolyásuk kiterjed az egész életre.

Feleség, — anya, — két varázs-szó, melyekben a férfi boldogságának két legédesebb forrása rejlik; ezeké a szépség, szeretet és ész birodalma, ők uralkodnak mindig!

A férfi tanakodik nejével, engedelmeskedik anyjának, még akkor is, ha már rég megszűnt élni, — és a nézetek, melyeket neki köszönhet, elvekké lesznek, melyek erősebbek szenvedélyénél.

S még egy más tekintetben is nagy befolyást gyakorol az anya jelleme fia nézeteire és élet-boldogságára. Tudnillik fölülte nagy fontossággal bír az emberek erényére

és boldogságára, hogy a férfi a női jellemet illetőleg magasztos fogalmakkal lépjen az életbe, hogy ne elégedjék meg az *erény látzatával*, annak *valódisága* nélkül.

Legszentebb kötelessége az anyának fia szívébe női erényesség és kellem ily mintaképét bevésni, hogy csak befelé kell tekintetét fordítania, s innen meritnie a gonosznak legyőzésére szükséges erőt, hogy a bajtól ment maradjon.

Azon gondolat ösztönözhetné az anyákat szellemi erejük kiképzésére, hogy *épen ezen erő által lényeges befolyást gyakorolhatnak felnőtt fiaikra is*. Miveletlen, szelid jellemű, józan eszű és szigorú morális elvekkel bíró anyák nagyon jó nevelőnők lehetnek *az első gyermekkorban*, hanem fölülte kívánatos az, hogy ha a fiuk a gyermekorból kilépnek, anyjuk iránti szeretetökkel a tisztelet és becsülés párosuljon, s hogy folytonosan elismerjék az anya tekintélyét.

A szellemi mivelttség hiánya fölülte csorbítja a női befolyást; hatalmasan és károsan hatott ez az emberi társadalomra, s ép oly károsan hatott az egyes személyekre is. Az életbe lépő fiatal embert boszantja az, hogy nem önálló, mert teli van önbizalommal, s büszke eszére. Az atya ritka esetben bír oly tapintattal, hogy tekintélyének gyakorlása által ezen büszkéséget meg ne sértse; a fém tehát az anya kezében van, s ő bizonyára bír a szükséges tapintattal annak kezelésére, — mert elismert tény, hogy a nők épen a tapintatosság leírhatlanul gyöngéd kifejtésében felülmulhatnak. De ezen hatalom a benső felsőbbség egy bizonyos fokát feltételezi, — s minél nagyobb e felsőbbség, annál nagyobb a hatalom is.

Ezért fölülte káros következtésü azon hiba, melyet némely különben jó és lelkiismeretes nők elkövetnek, t. i. hogy ha férjhez mennek, s így a nő tulajdonképeni hatáskörébe lépnek, annyira elfoglaltatják magukat pillanatnyi kötelmeik által, hogy e miatt más, sokkal fontosabbakról megfeledkeznek, melyekkel egykor *felnőtt* gyermekeknek fognának tartozni; megfeledkez-

nek arról, hogy nem mindig csak apró gyermekek, — de egykor nők és férfiak anyái lesznek. Magasabb morális elvek és anyai szeretet a gyermekség biztos vezénylői; de ha felnőtt, kiképezett gyermekeinket is vezényleni arkarjuk, ehhez az észnek is járulnia kell.

Az anyák oly könnyen elfeledik, hogy a nemhaladás egy a hátramaradással, s többnyire felhagynak tehetségeiknek minden további kiképezésével; az ilyenek belátják későbbi életükben, hogy nem képesek állásuk és kötelemeik igényeinek megfelelni, s bámulva és fájdalommal veszik észre, hogy fiatal-korukban többet értek.

Az anyai befolyás, mely oly nagy becsel bir az élet minden szakában, apránként elveszti hatalmát; korlátolt érzetek és nézetek gátolják működésében, mert az ifjúság kevés kegyelettel bir mások gyengéi irányában, ámbar neki oly sokra van szükségére saját gyengéit illetőleg. Ha az ifju kedély és a társadalom haladása nincs összhangzásban a szülők nézeteinek és ismereteinek haladásával is: úgy az ifju más, kevésbé biztos tanácsadókhöz forduland, s a szülők nem aratnak semmijutalmat lemondás-, önfeláldozásteljes életökért.

A szellemi tehetségek magas kiképezése, az erkölcsi tisztasággal és női önzetelenséggel egyetemben, oly méltósággal ruhazza fel az anyát szellemi tekintetben, mely előtt az ifju kedély remegve hajlik meg — ha még nem tökéletesen romlott; magasztos, kiolthatlan erényes érzelmeket olt szívébe a női jellemet illetőleg, mi oly igen nagyon fontos a férfi boldogságára és erényére vészve.

Ezen nézeteken alapszik többnyire élet-társnőjének megválasztása is, s teljes joggal mondhatjuk, hogy az anya jelleme még soká, miután már régen megszűnt élni, befolyást gyakorol fia sorsára. Képe — legyen az mint élő szívébe vészve, vagy a sírból szóljon hozzá, — közte és oly egyének közt fog állni, kik egyaránt méltatlanok választására, úgy mint anyja emlékére, s ez tán megóvjá őt ama nyomortól és szenvedésektől, melyek a méltatlan tárgyak iránti hajlamoknak elmaradhatlan következtései.

Ily nagy, ily jóltevő lehet a jó, erényes nő, a hivatását helyesen felfogó anya hatalma és befolyása, és ezen hatalom valódiságát nem lehet tagadni, létezését kétségbe-

vonni. De azt lehetne rá mondani, hogy csak a családi körbe van szorítva. De hát mi képezi a nemzeteket? A családok egyesülése. A férfiú azon nézetekkel és elvekkel lép a politikai pályára, melyeket honn, a család körében magába szívott, melyeket szülői vészek szívébe. A férfi ereje valósítja azt, a mire őt nejének szende, gyöngéd sugallata lelkesítette.

A nők gyakran panaszkodnak az ellen, hogy tevékenységök csupán a házi körre van szorítva, de nem gondolják meg, hogy a világon uralkodó tévedések és előítéletek az állampolgárok háztartásából erednek.

A nők befolyása e szerint elvitázhatatlan tény, és e befolyás — különféle módosításokkal — kiterjed az egész életre. S miután ez úgy van, önkénytelen kell kérdeznünk: mily megfoghatlan hanyagságnak kell azt tulajdonítani, hogy ily általános hatásu hatalomra semmi figyelem nem fordított az erkölcsitanitók s a törvényhozó államférfiak által, kik mindenféle ember-javitó terveik mellett ezen fontos tételt alig méltatták említésre.

De miután be van bizonyítva, hogy e hatalom valóban létezik: fölötte fontos, hogy annak természetét helyesen megértsük s árjának a helyes, a jóra vezető irányt adjuk.

Érdekes lenne a hatást és visszahatást követni, mely által a nők *lelacsonyítottak* és *lelacsonyítottak*, — midőn félreértett társadalmi elveknek hol okai, hol áldozatai voltak. De ez nem tartozik ránk; ezen tárgy igen érdekes anyagot nyújtana valamely bölcsészeti tárgyalásra. Mi csak egy rövid történeti vázlatot adhatunk, mely célunk elérésére szükséges.

Vessünk egy tekintetet a lovagok korára, melynek phantastikus szokásait és intézményeit most — elég igazságtalanul — kigunyolni divattá lett, pedig Isten igéje volt ezen elvek forrása, s a nők valának terjesztői.

Erős váraikba berekesztve, miveltek a hadfiakat, kiknek szenvedélyei és előítéletei ekként szelidebbek lőnek. A nők vezényléték a férfiak szilaj tulajdonait és nyers erejét egy önzéstelen cél felé: a gyengének oltalmazására, — s így párosult a bátorsággal azon kor ismeretes erénye: a humanitás. S így tört utat a lovagiasság az igazságnak, és így eredt a bátorságból a műveltség.

A nők befolyása fölötté jöltevő és hasznos vala ama korban, — s ha ezen befolyás kutfejét keressük, úgy azt a két nem szellemi egyenlőségében leljük; egyenlően tudatlanok valának mindenben, a mit most „ismereteknek“ nevezünk. A tisztelet, melyel a férfiak az erénynek és a szépségnek tartoznak, nem lön azáltal csorbitva, hogy a nőket *saját*, — legyen bár valódi, vagy csak képzelt — felsőbbségök miatt nem becsülték nagyra.

Az akkori időben — leginkább csak annak képzelt észgyakorlatok, a helyett, hogy a két nem közt korlátot képeztek volna, inkább egyesítő kötelékül szolgáltak. A troubadour dala a szépséget magasztalá, s annak mosolyában lelé jutalmát; ezen lelki ömledésekben a nőt mindennel összekötve látjuk, a mi magasztos és szép: az erénnyel, dicsőséggel, becsülettel és önfeláldozással.

A lovagok korába esik a tudományok újra életre-ébredése; s mégis — bármily különösen hangzik is az — ezen kor nem vala kedvező a nőket illetőleg.

A férfiak más utakat találtak, melyek a dicsőséghez vezettek, mint csupán a hősies bátorság kiképezését; — oly utakat, melyeken a nők őket nem követheték. A nőknek nem vala szabad amaz ujonan felfödözött körbe lépniök, melyből a férfiak, valódi vagy tán csak színlelt megvetéssel tudatlan, miveletlen társnők iránt, visszatértek; de azért nem voltak elég bölesek annak belátására: mennyit nyerhetek volna azoknak felvilágosítása által.

A virág rokona.

(1861.)

Temetőben jár a lányka
Titkos árnyu fák alatt,
Úgy elnézi álmadozva
A borongó sírokat.

Szelid arczán rózsafény ül,
Ifju élet diszjele;
A halál e bús tanyája
Mint ellenkezik vele!

Ellengvén a sírok mellett,
Hol virágot lát, megáll,
Leszakítja mosolyogva
S benne oly gyönyört talál.

Pedig nem is tudja tán, hogy
E virággal ő rokon:
Hogy az ő porából is majd
Ily virág nő egykoron.

Szulik József.

A harang.

— Ádám bácsi beszéle. —

Fordította

Milesz Béla.

A gyermekkori emlékezet hü. Még most is magam elé tudom képzelni, ha akarom, a *mellings-tai kertészt*, Péter mestert (vezetéknévét elfelejtettem), a mint fehér hálósapkájában s kopottas daróczkabátjában a kertben fel s alá járkált, vagy az üvegház ablakain bekandikált, hogy vajjon a dinnyék és szőlők érnek-e már? Péter mester oly egyéniség volt, ki gyermekségemben minden figyelmemet magára vonta; ő volt nevezetesen az első tudományos ember, a kit ismertem. Nevelesen, nyájas olvasóm, a felett, hogy a *tudományos* elnevezést egy öreg házi-szolgára alkalmazom. Adná Isten, hogy minden valódi tudós oly kevéssé volna charlatán, mint ő volt, s oly jámbor, gyermekies kedélylyel tanulmányozná a természet szent tanait, mint ő tette.

Kis házaeskája a kertben volt, arczzal az utczára, s ha Péter mester egy gyermeket pillantott meg az uton, megkopogtatta kis ablaktábláját s behívta azt. Ha már most az koldusgyermek volt, akkor az éhezőnek valami étellel szolgált; de ha nem volt éhes kis barátja, akkor gyümölcsessel vendégelte meg, vagy szép virágokkal ajándékozta meg s megmutogatta neki mindazon különös dolgokat, melyeket hosszú élete alatt gyűjtött s melyeket kis *olvasó szobájában*, a mint nevezé ablakkal az utra néző egy kis szobácskáját — elrendezett. Ebben volt kis könyvtára, melyben mindjárt elül 'Euler levelei' diszlettek, aranyozott fél francia kötésben; — megbecsülhetetlen szerzemény a megboldogult udvari tisztartó holmijának árverezésén. — e mellett volt 'Cavallo Etiquette'-je ázután 'Thunberg utazása' és 'Hoffberg Florá'-ja — mind olyan könyvek, melyeket Péter mester klaszszikusoknak tartott.

Péter mester igen szorgalmasan tanulmányozta az időtant. Hivatalos foglalkozása is úgy hozta magával, hogy neki az időváltozás minden jelét ismernie kellett; mert előre kellett tudnia: vajjon betakarja-e az üvegházat, vagy hogy megöntözze-e az ugorkát? Az időjárást tehát szükségképen ismernie kellett. Nem is tudta jobban megkülönböztetni a fellegeket senki, mint ő; nem értette jobban senki a különbséget a halvány pir, — mely vihart jelentett — s az erősebb pir között, mely szép időt hirdetett. E czélra el is volt látva szükséges műszerekkel, melyek közt egy fenyőfából készített hygrometer (légnedvmérő), mely a pitvarban állott s egy légmérő, mely olvasó-szobájában függött, a

legnevezetesebb volt; továbbá egy hőmérő, mely egyszekrényben jól elrejtve a falon függött s végre egy könnyen forgatható szélvitorla a ház tetején felállítva. Ezen eszközök segítségével s bizonyos benső ösztöntől áthatva, előre megmondta az idő változását Péter mester, mi azt szülte, hogy ő a vidék jósa lett s hogy a parasztok egész biztossággal hagyták keresztjeiket a szántóföldeken mindaddig, míg Péter mester esőt nem jövendölt; de ha aztán ő vasárnap a templom előtt így szólott: „Eszők lesz, mielőtt a hét elmulnék!” akkor ugyancsak sietett mindenki termését fedél alá takarítani. Ha megtörtént néha, hogy Péter mester jóslása hibázott, akkor valamelyik műszer vezette tévutra. Így történt egyszer, hogy Péter mester észrevette, miszerint a légmérő egész hüvelykkel esett lejjebb az orkán-foknál. Eszébe jutott most, hogy épen ez történt egykor Mauritius szigetén s azért nagy zavarba jött. Házaeskáját két erős gerendával megtámasztotta, a gyümölcsfákat karókkal megerősítette, a jövőmenőknek elbeszélte, miszerint az éjjel rettenetes vihar lesz, mely mindent össze fog rombolni s estve azon meggyőződésben feküdt le, hogy másnap reggel szobájának papirokkal beragगतott padlása helyett az ég-boltozatot fogja látni. Az orkán azonban elmaradt, mert Péter mester nem fürkészte ki kellőleg azon természeti erőt, mely a légmérő hirteleni alászállását okozta. Ezen természeti erő pedig nem volt más, mint a magához kapartott kis barátok egyike, ki egy perczben, míg az öreg kün volt, véletlenül vagy akarva? az időmérő műszert megrázta.

Ily esetek adták elő néha magukat, mondom, de azért a nép bizalma az öreg kertész iránt, annak mély ismereteit illetőleg, legkevésbé sem csökkent, sőt ellenkezőleg szilárdult; mert az emberek végtelenül tudják becsülni a tudósoknak tévedéseit is, még pedig valószínűleg azon okból, mivel a tudósok maguk azokat soha sem akarják beismerni.

Mellingsta régi lovagvár volt, egyike azon hatalmas épületeknek, melyek a régeimúlt idők bélyegét viselik magukon, azon idöket, melyekre oly örömet gondolunk s a melyeknek nagyszerü emlékei büvös homályban lebegnek előttünk; egy maradványa volt ez a nemesség virágzó korszakának, midön az gazdagság, hatalom s rang tekintetében felette állott a polgári társaság minden egyéb osztályának, midön a prózai középosztály s a költői szerény rész nem emelkedett még azon légkörbe, melyet csak a lovagok szívtak.

Mellingsta egészen régi modorban volt építve, noha már sok változásnak volt alávetve. Háromemeletes épület volt, magas ablakkal, melyek egykor izezettek valának, de később átalakítottak, miről biztosságot tesz a minden ablak felett még most is látható vak — félkör. A kissé meredek oromban összeérő tető felett, mint óriási oszlop, magas torony emelkedett; e toronyban csigalépcső vezetett az emeletkebe fel, melynek fokai már kopottak voltak s széleiken sokkal alacsonyabbak mint belül, — de ezeken járt fel s alá

egyik nemzetség a másik után, egyik kor a másik után. A nagy sötét épület megett terjedt el a tágas kert kanyargós sétautaival, melynek háttérében volt Péter mester házaeskája. De onnan is látható volt még a vár hegyes teteje és egy nagy nevezetesség, egy nagy harang, mely fönn sötétzöld, rézzel fedett kup alatt függött. E harangon nem volt semmi egyéb felirat, mint egy gót betűkkel bevéselt „Ave Maria” s gyaníthatólag valamely klastromból kerülhetett a vár egyik ősenek birtokába a hitujítás idejében. E harang ott függött még az én gyermekkoromban is, nem használták azt soha, mert kötél nem is volt rajta, de a monda azt beszélte róla, hogy az éjjelenként magától megszólalt, ha a családra valami nagy veszély közeledett. Azt is beszéltek továbbá, hogy többen a vár birtokosai közül, kik ezen szerencsétlenséget jósló hangokat nem szerették, elhatározták a vén jövendőmondót levéttetni s összeolvasztatni, mely czélből aztán ha embereket küldtek fel a haranghoz, valamely láthatatlan hatalom mindig letaszigálta azokat; így aztán nem mertek többé kísérletet tenni. Ott függött tehát a harang azután is mindig, félelmes látványára a vidéken lakóknak.

Maga Péter mester sem volt ment ezen félelmes hiedelemtől; ellenkezőleg gondosan feljegyezte mindig magának, valahányszor a tompa harangszót hallotta, valamint a szerencsétlenséget is, mely a családot akkor mindjárt érte. Most ez, majd amaz halt meg, most a villám csapott le a család valamelyik jóságán, majd valamelyik tag vesztette el kegyét az udvarnál, miért azt el kellett hagynia, — oly szerencsétlenség, mely nem volt épen a legkisebb, de gyakori sem.

Ha Péter mester estve az időjárást szemlélte s történetesen a kastély felé nézván a vén harangot észrevette, mely hasonlóan a megfajthetlen végzethez, hallgatagon függött mozdulatlan érc nyelvvel széles öblében, az öreg ilyenkor mindig összeránczolta homlokát s elfordult. A ki egy ilyen pillanatban arcának játékát nézte, az bizonynyal észrevette, hogy vonásai ilyenkor mély fájdalmat fejeztek ki. Olyan volt az öreg arca, mely figyelmünket, mint gyermekekét, szükségképen magára vont. Szelid nyájas tekintete hirtelen elváltozott. A gyermekek biztos arczismerők. Ők jobban meglátják a lélek játékát az arczvonások mögött s abból kis következtetéseket tudnak vonni. Így sütöttük mi ki, hogy Péter mester aggódott, félt a harangtól. Ő azt hitte, hogy az láthatlan kezeztől mindjárt mozgásba hozatik s megszólal. Mi magunk is féltünk, hogy ez megtörténhetik s nem is tudtunk bizonyos borzalom nélkül a harangra feltekinteni. Pedig tévedtünk. Péter mesternek egészen máskorai voltak a fájdalomra a harang megpillantásánál.

* * *

A jó Péter mester nem élt mindig ilyen remete-életet; sok évvel ezelőtt volt egy jó neje, ki háztartását vitte s neki munkáinál segített: csinos

jó nő volt, ép oly emberszerető, mint maga Péter mester. Boldogan éltek együtt s ha néha összezörrentek is, az azért volt, mert ha a mesternek valami kísérlete rosszul ütött ki, mit ő titkos természeti erő behatásának tulajdonított, neje ellenkezőleg mindig a helytelen eljárást vetette annak okául. Házassági életöknek legkedvetlenebb percze az volt, midőn Péter mester a festési mesterség valamely ujdonatuj, tudományosan javított módjával nejenek fonalaít lombsárgára akarván festeni, azokat mind elrontotta, úgy hogy azok ezen új kezelés után zöldesbarnákká lettek, míg feleségének régi egyszerű módja szerint azelőtt mindig a kívánt világossárga színt nyerték.

Péter mester erősítette ugyan, miszerint abban az évben a nyirfalombok szokatlan és különös vegyészeti összetételt nyertek a természettől a sárgára festést illetőleg; de valószínűleg a gyakori vihar egészen elrontó hatást gyakorolt azokra s a folytonos elektrikus esőzések elvették a leveleknek festő erejét; de neje azt állította, miként Péter mester egy csomó ördögi szert tett a festékbe s az az oka, hogy a kísérlet rosszul ütött ki. Ezen perlekedés sem tartott sokáig, mert ha Péter mester nem akarta egyáltalában beismerni, hogy az ő tapasztalati ismeretei csalnának: neje oly gyöngéd volt, hogy nem folytatta tovább, a mit első hevében állított, hogy tudniillik férjének eljárása hibás. Így éltek sok évig, de végre eljött a halál s elrabolta Péter mestertől jó feleségét és nem maradt senkije, mint egyetlen fia, kiből ő tudományos embert akart nevelni.

Célját elérte, de neje éppen azon a napon halt meg, melyen fia a zene örömszaja s az ágyuk dörgesei közt a babérkoszorút elnyerte.*)

János, így hívták az ifjút, hazajött atyjához. Szomorú örömnappal volt ez az örege nézve; majd kimentek mindketten a temetőkerbe, hogy a jó anya sirjához az első látogatást megtegyék. Ott leültek s beszélgettek azon időről, midőn János még kicsiny volt, midőn, atyját kísérleteinél és vizsgálódásainál segítette. Most az ifju megelőzte atyját a vizsgálódás versenypályáján, de az atya nem irigykedett azért fiára, sőt büszke volt arra, hogy neki olyan fia van, ki őt felülmulja, s a ki az ő nagyvágyásának gyupontja. János több volt mint ő maga. János öregségének öröme, ékessége volt.

Sokáig ültek így a multak emlékeibe merülve, midőn vidám jó estét! — köszöntés ébreszté fel őket merengésökből. Péter mester hirtelen felugrott s mélyen meghajtotta magát, János pedig elmosolyodott s bizalmasan nyújtá kezét a közeledő fiatal hölgynek, ezen szavakkal:

— Jó estét, édes Johanna!

— Hova gondolsz? — mondá atyja; — hiszen kegyelmes urunk leánya, a baronesse — —

*) Svédországban minden harmadik évben nyilvános promotiók (előléptetések) tartatnak, melyeken azon ifjak, kik a szükséges szigorlatokat kiállották s a vizsgákat letették, a *bölcsészettudori* címet nyerik el, melynek jele egy tabérkoszoru.

— Ne beszéljen úgy, Péter mester, — szakítá félbe a hölgy az öreget s megragadá az ifju kezét. János még mint játszótársát ismer engem, s abban igaza is van.

— Bocsánat! — hebegé János zavartan — bocsánat, nagysád; én e pillanatban csak egykori játszótársnómra gondoltam — —

— S arranem, — folytató a hölgy mosolyogva, — hogy én nagy leánynya lettem, ön pedig feszesen álló inggalléru férfiuvá, a rövidnyaku inges fiu helyett, a mely önnek akkor oly jól állott; édes János, ön igazán nem néz most olyan jól ki, mint akkor.

— Én ezt éppen nem mondhatom nagysádról, — mondá az ifju tudor, mélyen nézve a szép hölgy szeméibe.

— Kérem, fiam nevében kérem a bárónőt, — szóla közbe Péter mester — bocsásson meg neki ezen fesztelen beszédéért, ő még oly tapasztalatlan az ilyen dolgokban.

A fiatal báróhölgy mosolygott a jó öreg mentegőzése felett s az elhunyt anya sirjáról egy rózsát szakasztván, azt Jánosnak adta a következő szavak kíséretében: Édes tudor ur, ne rettenjen ön vissza a 'nagysád', 'bárónó' v. 'kisasszony' czimezéstől. A mi Johannát illeti, ő, fájdalom, még most is csak oly gyermekies, mint azelőtt volt s a mi még rosszabb, nincs elég tisztelete a tudósok előtt; de ez azért van, mert én örökké csak gyermek maradok.

Ezzel távozott, de szép arcza bevette magát ismét a heves ifju keblébe, még pedig kitörölhetetlenül. Egykori játszótársnője megpillantásánál ismét felébredt szívében ama gyermeki vonzalom a báróhölgy iránt s azért feltette magában, hogy honát elhagyja, mielőtt szíve eszélt megtántorítaná. A sors azonban egészen másként intézkedett. A vár urának, Kronswärd bárónak egy nevelőre volt szüksége fia számára, mely célra az ifju tudóst szemelte ki. Ez természetesen előre látta e hivatalnak reá nézve veszélyes következtéseit s vonakodott is az ajánlatot elfogadni, de Péter mester ellene dolgozott s nem tudott menekülni. A báró biztosította, hogy mindent, a mit ohajt, a mit jövő boldogságának előmozdítására szükségesnek tart, meg fog neki adni. Így hát a veszélyes hivatalt el kellett vállalnia.

Kronswärd báró igen derék férfiú volt, régi svéd nemesi elvekkal. Ő sohasem gondolt arra, hogy szivbeli titkok is adhatják elő magukat valamely dolognál s hogy ő heves szenvedélyeket hozhat hullámszásba. Ő egészen ment volt minden szenvedélyességtől s azt hitte, hogy más is olyan, mint ő. Nem volt tehát tiszta ismerete az emberi szenvedélyekről, midőn leányának egykori játszótársát, barátját, házánál mindennapos vendéggé tette, s még kevesebb tudomása arról, hogy mily iszonyu vigyázatlanságot követett el, midőn egy estve, a nevelő zongorajátékát hallgatván, felkérte azt, miként Johanna félbeszakadt zenetanítását folytassa.

Ha a jó báró csak legkevésbé is észrevette

volna azon örömtől sugárzó pillantást, melyet Johanna bárónő atyjának ezen nyilatkozatakor az ifju mesterre vetett, valószínűleg azonnal elállott volna kijelentett szándékától; de ő nem vett észre semmit, sőt kérte az ifjút, hogy zenetanítási óráit minél előbb kezdje meg.

Egy fiatal embernek s leánynak soha sem kelene együtt négykézre játszania. A zene a szenvedély és szerelem nyelve, melynek hangjaiban s akkordjaiban az ifjak kölesönösen megértik egymást; a zene a szív beszéde, mely akarunk ellenére, tudunkon kívül is kifecsegi legbensőbb érzelmeinket. A két ifju még nem régen folytatta a zenészeti órákat, midőn már János érezte, hogy mily sokat mondott, s Johanna, hogy mily sokat értett meg a titkos beszédből, melyet a zongora billentyűin folytattak együtt. Most mindkettőjük viseletében bizonyos bátortalanság jele volt észrevehető; minden perczen eszökbé jutott, hogy ők többé nem gyermekek. Ha zongorázás közben János úgy titkon szép szomszédnőjére nézett s ettől felfedeztetett, lesütötte szemeit a billentyűkre, mintha azoknak akarná gondolatait átadni; Johanna pedig ártatlanul elpirult ilyenkor s erősebben játszott, mint kellett volna, hogy zajongó érzelmeinek ura legyen. Jól tudták mindketten, hogy nem szabad szeretniök — és mégis!

Nagyon kínos helyzete volt az ifju tudornak s azért azon dolgozott, hogy tanítványával néhány évre külföldre utazzék. „Ez ugyan nehéz lesz, — mondá magában — de ha majd ismét visszajövök, akkor már ő is érettebb lesz; hiszen még csak 16 éves; addig férjhez megy, elviszik innen s talán nem is fogom őt többé látni. De azért szabad lesz róla álmodnom, szabad lesz szeretnem, mint ideálat! Nem bánám, ha mehetnék már!”

Egy-évi hosszas harez után — a kötelesség és szerelem között — az utazás végre tökéletesen elhatározott, olyanformán, hogy a kis Adolf báró nevelőjével Német-, Francia- és Olaszországban mintegy három évig tartó utazást tegyen.

A park bejáratánál, a nagy kert tulsó oldalán csinos kéjlak állt, melyre Péter mester teremtő lelkének minden tehetségét ráfordítá, hogy azt (külsőleg érte) kellemessé és széppé tegye. Zöld gyepen alácsörgedező patakcsa mellett volt a nyolczszögre épített s oszlopsikátorral körülvett kéjlak, zöld lombok és jávorfák árnyai alatt. Belső falai piros és fehér kelmével voltak bélelve, melyeknek dagadó redőiben gazdag aranyozású rózsagyémántok és virágfüzerek kigyóztak.

Májusi est volt. Péter mester a napot szemlélte, mely vastag fellegekbe rejtözve szállott alá, mi esőt jelentett. János mély gondolatokba merülve járkált a park görbe utain, majd a kéjlakhoz ért. Ez oly békésen, oly kínálkozóan állott ott, hogy az ifju elhatározta bemenni abba, hogy ott zajos gondolatainak szabad rohamot engedjen. De menynyire meghökkent, midőn beléptekor az ifju bárónő hölgyet, egy függöny által félig elfedve, az ablaknál olvasni látta. A hölgy szép arcza finom kezeckéjére volt támasztva s midőn az ifju belép-

tére felnézett, szép szemeiben egy pár könnyesepp csillogott.

— Bocsánat, nagysád! — mondá az ifju kissé visszavonulva, — hogy háborgatom, engem a véletlen hozott ide . . . és . . .

— Elég, nevelő ur, — szakítá félbe Johanna az ifjút — nem épen véletlen az mind, a mi emberi szemeink előtt annak látszik. Isten hozta önt! Ön engem nem háborgat, hiszen épen önre gondoltam s fivéremre s az utazásra, mely oly hosszú ideig fog tartani.

— Igen hosszú ideig, nagysád, — mond az ifju zavartan.

— Nagyon hosszú ideig! — viszonzá Johanna reszkető hangon; — talán nem is fogjuk látni egymást többé.

— Ne mondja azt nagysád, — sohajtá az ifju.

Johanna fejét rázta s csendesen mondá: Nekem úgy tetszik, mintha ez utolsó találkozásunk volna, a legutolsó. Ezzel elnémult s a keblébe fojtott fájdalom ragyogó könnyeket sajtol ki szemeiből, melyek szép orczáin aláperegtek.

— Talán az utolsó! — mond az ifju hévvel. Édes Johannám! ne sirjon; ön gyermekségem barátnője és ifjuságomnak első szerelme; reméljük, talán még minden jól üthet ki, noha én magam is az ellenkezőt hiszem. Most legalább úgy váljunk el egymástól, mint jó gyermekek, benső barátok, reménnyel, bizalommal.

A hölgy az ifju bátor nyilatkozatára ismét felvidámult s mély, boldog pillantást vetett szive titkos böldogsága- és böldogtalanságának tárgyára.

— Igen, igen, „Johannám!” így mondja ön, vagy mondd nekem János! Én még most is játszótársad, barátnőd vagyok, az a gyermek, ki hozzád most is oly jó, mint volt egykor, ki téged oly nagyon . . . szeret . . . de reméljük s úgy váljunk el egymástól, mint két jó gyermek, bizalommal, szemrehányás nélkül. Most távozzál, most már mindent tudsz!

Az ifju megragadta a hölgy kezét, s hevesen vonta azt ajkaihoz. „Reménnyel és bizalommal és szemrehányás nélkül! — susogá. — Éljen boldogul Johanna, Isten veled!” — azzal elhagyá a kéjlakot s atyjához sietett.

Az öreg Péter mester előhozta fiának vagy huszszor, miszerint a hygrometer egész félhüvelyknyire hajlott jobbra, azaz eső felé, s hogy a légmérő félhüvelyket szállott alá; de fia nem volt képes atyja szavait figyelemmel kísérni. „A rossz idő, mely következni fog, nagyon aggaszt engem, mondá végre az öreg, mert holnapi utatokra nagyon kellemetlen idő lesz. Könnyen meghűthetitek magatokat, ugyanazért végy magaddal bodzavirágot s ha rosszul találsz lenni, igyál erős bodzatheát, az egészséggel nem szabad játszani.” János mosolygott jószívű atyjának sok apró aggodalmi felett; ő oly meleget érzett bensejében, mely minden meghűlést elhárithat; ő egészen böldog, reménnyeljes, vidám volt; pedig ha a jövőre gondolt, az oly homályos, oly borús volt. Jelenleg

azonban elég volt neki Johanna szerelme, — egyébre nem tudott, nem akart gondolni.

A következő reg Péter mester jövendölése szerint csakugyan esővel jelent meg; de a nagy födeles utazókocsi már a lépeső előtt állott s az inasok és szobaleányok rakták fel a ládákat és katulyákat. Johanna csendes, hallgatag volt, János szintén. Még egy bucsudarabot játszottak el együtt négykézre s aztán ütött az elutazás órája. A báró kijelentette, miszerint tíz óra, s tizenegykor már a legközelebbi állomáson, Strahallán kell lenniök. E figyelmeztetés elég volt, az elutazók elbucsztak, s a kocsi elrobogott.

* * *

Nem messze Siena várostól Olaszországban magas erdő kerítette völgyben, folyó kigyózik. E felett, mint a római műépítészet maradványa, roskadozó kőhid vezet át. A kis folyót a hid ives lábai merészen fogták át s az időnkint leomladozott négyyszögű kövek csaknem gátolták folyásában. A köveket fedő zöld moh alól itt-ott egy-egy csonka kődarab felírásai kukucsáltak ki, — valószínűleg valamelyik konzul vagy császár halhatatlanságát hirdető, — de a melyeket halhatatlanabb vízi moh nőtt be. Homályos veresfenyő — és csererdő határolta a víz partjait, mely a különben is keskeny folyót még keskenyebbé tette a szemlélő előtt.

Esteli szürkület volt. A folyó felett emelkedő szikláról messze lehetett látni s a világospiros kő, mely a láthatáron elterült, homályos fátyollal fogta körül a távoleső világvárost. A környék csendes volt, csak valamelyik pástor kürtjének hosszas, andalító hangját lehetett néha-néha hallani. Most megzörrent a cserje a folyó partján s a sűrűből két alak lépett ki, karjaik alatt hosszú, fénylő fegyverekkel, s az omladozó hid alá vonult. Egy harmadik rongyos, nyomorult kinézésű egyén szintén ekkor lépett ki az erdőből másfelől s közel a hidhoz leült. Öreg férfi volt ez, angyalarczu fiatal leánykától kísérve, ki midőn az öreg leült, megállott az előtt s hosszasan nézett szeméi közé.

— Nos Mária? — kérde az öreg szomorú hangon, — miért nézsz reám oly nagyon? Menj az erdőbe, majd füttyentünk neked; ha ama kocsi jön, szerencsénk lesz, elég teendők lesz s akkor aztán majd több hasznodat veszszük; most távozzál!

— De atyám, — mondá a leány, kis kezeit mellén összetéve — hagyjátok el azt ma; az ég nem lesz hozzátok kegyelmes; meglássátok, munkátok rosszul fog kiütni.

Az öreg tagadólag rázta fejét s felkaczagott.

— Azt ígérd meg hát legalább, — folytatá a leány, — hogy nem fogtok gyilkolni, édes apám!

— Te ma nagyon szánakozó vagy! nem voltál ily lágy szívű akkor, midőn az angol itt keresztülutazott. Hé, hogy van ez?

— Oh atyám, — felelé a leány zavartan s vállonitva — az vén ember volt.

— Ahá! s te úgy gondolkozol, hogy a vén

emberekért nem kár. Neked talán tetszenek ezek a tejképű oroszok vagy mik. No jó, de én nem úgy vagyok veled; most menj!

— De atyám, a mennyire lehet kimélet, — rimánkodék a leány; tudom, — folytatá hizelegve, hogy kedves Máriától nem tagadsz meg semmit.

— Jól van, jól; majd a körülmények határoznak. Most menj, jóni találnak s téged is érhet egy golyó. Ezek az urak bizonyosan hasonlóan elvannak látva fegyverekkel, de rosszul lőnek. Menj Mária szaporán!

A leány az erdőbe suhant, az öreg leült a hid végére s testével a keskeny utnak felét elfogta.

Nemsokára ezután a közelfekvő dombon kocsizörgés hallatszott, majd porfelleg emelkedett fel, melyből ládákkal s más uti podgyászokkal megrakott utazókocsi bontakozott ki. A mint az öreg ezt észrevette, élesen füttyentett, mire két fő bukkant fel a hid alól, majd ismét gyorsan eltűnt. A kocsi ezalatt a hidra ért s midőn a lovak a hid közepére értek, a kocsis meglassította azokat, hogy az utban fekvő s aludni látszó rongyos öreg el ne gázolja. E pillanatot felhasználta a hid alatt leskelődő két bandita, macskagyorsasággal termettek a hidon s felhuzott fegyverekkel közeledtek a kocsihoz.

A kocsiban két ifju ült, az egyik még gyermekarczal, a másik érett, nemes, férfias vonásokkal. Az idősebb azonnal kezébe ragadta kétcsövű puskáját s az egyik rablót föbe durrantotta; az lezuhant de e pillanatban az ifju utas is lövést kapott, úgy hogy ülésében hátrahanyatlott; volt még annyi ereje, hogy a másik csövet is kilőhette, de a golyó a rabló mellett füttyült el és be az erdőbe. A rongyos öreg most felugrott, kantáron kapta a lovakat s a hátramaradt rablót, miután az utasnak mindkét csöve ki volt löve, a kocsi ajtajához lépett. E perezben tompa panaszhang hallatszott az erdőből. Az öreg rablót figyelt, majd hirtelen eleresztette a lovakat s „Jézus Mária!” kiáltással a hidról az erdőbe rohant. A fuvaros, szokva levén ily megtámadtatásokhoz, az egész jelenet alatt megtartotta lélekéberségét, most közé vágott lovainak s azok villámgyorsan repítették terhüket a hidon s az erdőn keresztül. Az ott maradt rabló bosszúságában kisütötte fegyverét, de a golyó az utazóknak semmi újabb kárt nem tett.

— Pietro nyomorult ficzkó! — mormogá a rabló — elfut mint egy baköz. Hát te hogy vagy Mattheo? E vállalat ugyan rosszul ütött ki. Mattheo ott feküdt, mély sebbel mellén, s csak hörgött már. Ah! tehát úgy? — véged van neked pajtás. Megyek, felkeresem a nyomorult öreget, ki épen akkor futott el, midőn a legnagyobb szükség volt reá, — folytatá a rabló magánbeszédét s az erdőbe ment. Itt uj, meglepő jelenet várta. Pietro leánya, a szép Mária, a célt vesztett golyó által megsebesített; véresen nyöszörögve feküdt elnyulva a puha gyepen, mely kifolyó vérét mohón szívta be. Pietro mellette térdelt, arcát a földre függesztette s fájdalmas dühében haját tépte; az

ifju rabló, karján fegyverével, megállott felettök s úgy nézte őket.

— Az ifju — az ifju — utas megsebesítettet? — kérdé hörögve a haldokló leány?

— Oh igen, ő annyit kapott, a mennyi elég volt neki, — mondá a fiatal rabló nevetve.

— Tehát ő is! — oh mily — — szép — — — susogá a leány.

— Te pedig ne töltsd itt az időt, mint valami eszét-vesztett; — mondá aztán a rabló az öregnek; ő meghalt s nem ébred fel többé, ha még annyi ősz hajat tépsz is ki fejedből. Kelj fel na öreg! különben egy csapat katona Sienából itt lép meg, vagy főbe akarod magadat lövetni te is?

Végre sikerült a fiatal rablónak az öreget észre hoznia s így aztán elvitték ketten a halottat. Komor csendben tették ezt. E közben alászállott a nap s az éj fekete fátyolt borított a szomorú jelenetre.

János, az ifju tudós, — mert ő volt a megsebesített utas — gyorsan vitetett Sienába, hol azonnal orvosok hívtak hozzá; de már későn volt, sok vért vesztett el, s a golyó nemesebb benső részét roncsolta össze. Éjszaka volt a szerencsétlen ifju még lélekzett s tanítványa sirva térdelt ágya mellett. Végre felnyitotta még egyszer s utóljára szeméit, melyeknek fénye már meg volt törve s a siró Adolf kezét megszorította.

— Hallod-e Adolf? — mondá csendesen — hallod? Mellingstában a harang szól! — nem hallod? Pedig tisztán hallatszik, ámbár szomoruan kong Johannára s szegény atyámra nézve! Adolf! köszöntsd mindkettőjüket! — Halványan hanyatlott vissza vánkosára. Adolf báró kezét szeretett nevelője szívére tette — de az nem dobogott többé.

És ez történt október 3-án.

* * *

Erősen esett az eső és fujt a szél október harmadikán. Péter mester fejét rázta s jósolgatta, hogy a tél már közel van; a fák is lehullatták már leveleiket, melyek a mellingstai kert utjain most haláltánczaikat járták. Fenn a kastélyban a báró pacience-ot játszott, neje valami új francia terméket olvasott, Johanna zongorája mellett ült és ábrándozott, miközben játéka azon darabba ment át, melyet utóljára együtt játszott Jánossal. A zongora is elhangzott s mély csend állott be a teremben. A báró törte meg először a mély hallgatást, mondván:

— Na, ma este a pacience sehogysem akar menni; tizszer vetettem egymásután Adolfra, de semmi jót nem akar mondani. Adná Isten, hogy semmi bajuk ne volna!

A báróné mosolyogva tett megjegyzést férjének balhitére. Johanna felállott s bizonyította atyjának, hogy a pacience-nak épen semmi jelentősége nincs. — Én százszor is vetettem már kártyát — mondá — hogy fogok-e egypár olyan karpereczet kapni, mint Adolfinének van; a pacience mindig azt mondta, hogy kapok s ime meg most sem vette meg azt apám.

— De hát ha már megvettem volna azokat, — mit mondanál akkor a pacience-ról?

— Oh nagyon meg fognám azt köszönni, — mondá Johanna vigságot erőltetve, mert szívét fájdalmas nyugtalanság szorongatta.

A báró távozott s néhány percz mulva egy pár csinos karpereczcel tért vissza; ép olyanokkal, mint a milyeket Johanna rég ohajtott. — Ime — mondá leányának — pacience-od nem csalt; mit mondasz most az enyémhez?

Johanna elhalványult, de azért mégis mosolygott; mosolya nagyon sötét volt.

— Én nem vagyok babonás hitű, — mondá a báró; de ma este mégis oly nyugtalaná tettek a kártyák.

E perczben a báró, neje és leánya egyszerre ugrottak fel üléseikről s feszülten figyeltek; a halálharang tompa hangját hallották. És az valószínűséggel kongott csendes, kimért időközökben. Nem volt ez a szél játéka, nem volt önámítás, csalódás, mindhárman tisztán hallották azt.

— A harang; — kiálták egyszerre. Feleségem! — mondá a báró, aggodalmas arccal — hallod a harangot? Adolfért szól az. Mi elvesztettük fiunkat! — A báróné férje karjaiba omlott. Johanna térdeire ereszkedett s imádkozott bensőleg, buzgón, fájdalmasan. A harang még mindig kongott, majd hirtelen elhallgatott s nem lehetett hallani ismét egyebet, mint az eső zugását s a szél üvöltését.

A harang hangja felébresztette Péter mestert is nyugtalan szendergéséből; az öreg felkelt, figyelt, meggyújtotta lámpáját s naplójába a következőket írta: „Október 3-án éjjel háromnegyed tizenegy órakor el kezdett a mellingstai halálharang hangzani; a kongás tizenegy óráig tartott. — Éjszaknyugati szél, záporosó, a légmérő esőre a 13 celsiusi fokon.“

Körülbelül egy hónappal később meglátogatta a báró Péter mestert; nagy izgalommal és sietőséggel öltött magára az öreg mester más kaputot dolgozó-szobájában s zavarában nem is vette észre, hogy a báró mily halvány volt s vonásai mily fájdalmas érzelmeket mutattak.

— Jó napot, Péter mester! — mondá a báró, helyet foglalva egy széken, — hogy van ön?

— Hála Istennek, igen jól, nagyságos uram.

— Önnek vidám öregkora van Péter mester, — folytatá a báró, — az Isten eddig sok jót közölt önnel; ön egészséges.

— Igen, hála Istennek, egészséges vagyok mint a dióbél, — viszonzá az öreg.

— Vette-e ön észre, hogy ezelőtt egy hónappal a vén harangot a vihar meczgásba hozta? Vette ön észre?

— Igen, hallottam, — felelé az öreg, — s elővette naplóját — olvassa nagyságod: „Október 3-án éjjel háromnegyed tizenegy órakor el kezdett a mellingstai halálharang hangzani.“ — Hála Istennek, hogy semmi rosztat nem jelentett.

— Azt hiszi ön? — kérde a báró, — de igenis rosztat jelentett; fájdalmas vesztéseget szenvedtünk.

— Ki? — kérde az öreg, fűrésző pillantást vetve a báróra — talán csak nem az ifju báró?

— Nem, édes Péter, nem; más valaki halt meg azon éjszakán, a ki üdvözölte Johannát, az én Johannámat és — önt.

— Engem? — mondá az öreg megrémülve — engem? — Jánosom csak nem tartozik a családhoz. —

A báró most átkarolta az öreg nyakát s mondá: Szegény öreg, Jánosod oly kedves volt nekünk, mint saját gyermekünk!

— János, Jánosom! — susogá az öreg s a báró karjaiból alétan dőlt ágyára. Többet nem szólott, de halásápadt arca mutatá, hogy apai szive mily iszonyu fájdalmakkal küzdött.

* * *

Sok év mulva, miután a kastély a báró halála után hosszú ideig elhagyatott, lakatlan volt, egy fiatal özvegy költözött be abba, Johanna bárónő volt az, ki férjét elvesztette néhányévi háziboldogság-, öröm- és gyermekek-nélküli házasság után, Johanna mély gyászt öltött s vele az egész kastély és annak környezete.

Péter mester, mint nyolczvan-éves öreg, most ismét vidám, serény lett. Gyermeksége ismét elkezdődött s természetani foglalkozásait most is nagy szenvedélylyel üzte. Hogy az öregnek büszkeségét meg ne sértsék, a kert feletti felügyeletet folyvást ő reá bízták. De a kerttel most már nem sokat gondolt; az utak benőttek, a kéjlek elpusztult. Miden megváltozott, csak a vén harang függött még ugyanazon a helyen.

Ez időtájban ismerkedtem én meg az öreggel. Ekkor gyűjtögette ő olvasó-szobájában maga köré a gyermekeket s ekkor feküdt legvadabb szenvedélylyel tanulmányainak, melyek pedig csak zavarták! de hát szívének fájó sebére csak kellett valamit tennie? ő igyekezett a természet tanulmányozása által közeledni azon hazához, melyben fia élt s melybe atyját várta.

A bárónő, az egykor oly boldog Johanna, szomorú hölgygyé lett. Ő is maga köré gyűjtötte az ifjuságot s egy nőiskolát alakított, melyben ő maga vitt egy tanítónői hivatalt. Gyakran lement Péter mester házikójába s beszélgetett azzal Jánosról, boldog gyermekégökről, játékairól s örömeikről. Keresztülfutotta egész gyermekkorát s majd a boldog jövőbe képzelte magát, melyet Jánossal talán élhetett volna.

— Mégis különös, — mondá egykor az öreg a bárónőhöz — mégis nevezetes; nézze nagyságod: „Október harmadikán el kezdett a haláharang szólani,“ — és nézze nagysád, ezalatt kissé roszul van irva, sirtam, mint a gyermek, mikor ezt irtam; könnyeim összeolvadtak betüimmel, de itt van azért: „E harangszó Jánosomért volt, mintha ő is az uri családhoz tartozott volna!“ — lássa nagyságod, ez nagyon különös volt.

Johanna bárónő kezét szívére tette s mondá: — Igen, Péter mester! ő a családhoz tartozott — érzem én azt itt keblemben!

Thüringi Margit.

Müller Vilmostól.

Az Eisenach közelében fekvő régi Wartburgvár már sok különféle vendégeket látott. A középkorban, midőn még lovagok és dalnokok szerencséltezték s veszélyezteték a világot, ott ment végbe (a XIII. században) a „wartburgi harc“ nevezet alatt ismeretes verseny a két költő, Ofterdingen Henrik és Vogelweide Valter közt. Három századdal később a hitujító Luther ült a vár biztos termében, a biblia fordításával foglalkozva s gyujtó villámokat szórva elleneire. Ott az ördög-gel is megismerkedék, s ma is mutatják a szobát, melyben tintatartóját ez alvilági lénynek fejéhez vágta volna. — Ismét három század, s 1817. október 18-án a német ifjuság virágát látjuk összegyűlve a várban és ennek kertjében, hogy a lipcei csata emlékére a szabadságért s a soktagu haza egységeért tüzes beszédeket tartsanak. Az orosz államtanácsos Kotzebuenak e wartburgi ifjak egyike, a hazafias Sand általi megöletése, s a csakhamar erre következett karlsbadi határozatok az ő lelki és testi kintatásaikkal, szomorú visszhangjai valának a vidám ifjusági ünnepélynek.

Nemkevésbbé tragikai volt a jelenet, mely Wartburgban az 1270-ik évben történt. Junius hó 24-ének estéje vala. Szelid alkony terült szét az erdős magaslatokon, honnét üde, fűszeres lég áramlott a nyitott ablakokon keresztül. Mély hallgatásban egy nő állt ott, bánatos tekintettel élvezve az esti tájkép szépségeit. Sokáig állt így. Egyszerre összeresztent; háta mögött ismeretlen hang szólalt meg:

— Egyedül vagy, tartománygrófné? — mondá egy ember, a ki napszámosnak, vagy földmivesnek látszott.

— Igen, — felelé a nő; — de hogyan merészkelek, ily esti órában, engedély nélkül lépni szobámba?

— Bocsáss meg, kegyelmes asszonyom! sokáig kopogtattam, de senki sem felelt; most bátorságot vettem belépni, mert küldetésem egynapi késedelmet sem szenvedhet.

— Oly fontos, a mit közölni akarsz? Most ismerlek föl; te szoktál nekünk élelmiszereket hozni Eisenachból.

— Ugy van, grófné! Azonban megbízatásommal sietnem kell; csak ez az éj van még hátra.

— Mi mondanivalód van?

— Őrizkedjél, kegyelmes asszonyom, a tartománygróftól!

— Ne beszélj róla; nem jó, ha a szolgál felázad ura ellen.

— De ha az ur azt parancsolja a szolgának, hogy ez a grófnét meggyilkolja, akkor is engedelmes szolgál maradjon?

— Mit mondasz? Lehetetlen!

— Hallgass megnyugodtan. Két héttel ezelőtt az erdőben találkozott velem a gróf, a mint fát vágtam. Szokása ellen beszédbe ereszkedék velem, sajnálkozott szegénységem fölött, és sok pénzt meg jó darab földet ígért, ha érte valamit meg akarnék tenni. Az ő neje, mondá, nagy bünt követett el, s ezért meg kell halnia. Ha erre vállalkoznám-e? Ördögnek öltözve kellene éjjel szobádba lópoznom, s téged megfojtanom. Félelmemben megigérttem.

— S most végre akarod hajtani?!

— Nem, bizonyára nem! hanem a várban kérdőzködtem felőled, s azt tapasztalám, hogy nem te, hanem a gróf a bűnös. Ma ismét találkoztam vele. Szigorun figyelmeztetett ígéretemre, újra nagy jutalommal kecsegtetett s egyszersmind fenyegetett, hogy, ha parancsát nem teljesítem, engem a grófnéval együtt egy más szolga által fog megöletni. En határozottan megigérttem, s eljövök — hogy téged intselek, azután pedig boszuja elöl meneküljek.

— Meg mersz esküdni a Mindenhatóra, hogy igazat szólsz?

— Légy nyugodt, kegyelmes asszonyom. Mi köznapi emberek, nem hazudunk. Ki is lenne vakmerő ily nemes asszony előtt csalást követni el? Én láttam atyádat a nagy császárt, a mint az öreg Henrik örgróf oldalán a várból kilovagolt. Mindaketten meghaltak; azóta sok másképp lett, de nem sok fordult jobbra!

— Hagyd el! Menj e mellékszobába s várj, mig szólítlak!

Alig távozott a szolga, a tartománygrófné könyzapor közt omlott nyugágyára. „Még ez is!” kiáltott föl, kevésbé önmagára, mint inkább két gyermekére, Fridrik- és Dietzmannra gondolva. Igen jól tudá, mily rossz helyzetben vala hosszú idő óta; de, hogy hűtelen férje az orgyilkosságig vigye a dolgot, álmodni sem merte volna. Bármily sok áldozatot kívánt családjától a vad pártharcz, az még sem jutott eszébe, hogy a nők ártatlansága is áldozatul essék a boszu istennőjének.

Mint II. Fridrik császár leánya (a hohenzollernok házából), a szép Palermóban tölté ragyogó ifjúságát, élénk részt véve a híres udvar szellemi törekvéseiben, — s ezért száműzetés gyanánt tünt fel előtte, midőn e művelt körből egyszerre a vad Thuringiában költözék, hogy mint a történelem által „az elfajult” névvel megbélyegzett Albrecht tartománygróf neje, kétes szerencsének nézzen eléje.

A jellemek ellentétessége igen korán kitűnt. A császári leány legszebb erényei: a nemes szív, lelki műveltség, nőies tartózkodás, a durva, műveletlen, érzéki tartománygróf előtt hiábavaló unalmasságnak tetszettek, s nejének egyik palotahölgye, Kunne (Kunigunda), ki — mondhatni — az erdei vadak izlésével birt, sokkal inkább le tudta bilincselni figyelmét, elannyira, hogy e nő akarat nélküli odaengedése mellett boldogságának teljességéhez csak azon kívánsága volt, miszerint

vajha ne látná többé nejét s vajha a hatalmas Kunnéval egybekelhetne. A gondolat tetté érlelődött, s nem az ő érdeme, hogy az még nem hajtotta végre, s hogy Margit még nem kereste föl őseinek árnyait.

A grófné egész családja, melynek ege nem tündöklött épen rózsaszinben, már csaknem egészen meg volt semmisítve. Atyja, kemény harcok után Itáliában meghalt; legidősb fivére, Henrik, mint atyjának árulója, tömlöczben sinlődött el. Konrádot Itáliában betegség ragadta el. Manfred a beneventi csatamezőn hőshalált lelt, s a szegény Konradin feje Nápolyban a vérpádon gördült le. Csak egy testvére, Enzio volt még életben, de ez is huszonegy év óta élő-halott, mert Bolognában fogságban eped. E szerint egyedül Margit hordá még fejét magasan s már emelve a bárd, hogy e nemes főt is lesujtsa.

Ily szomorú visszaemlékezések közt az udvarmesternő és egy palotahölgy belépte zavará meg, kik az estét vele voltak töltendőek. A grófné behivatá az udvarmestert, s előszólítá a szolgát, megparancsolván neki, hogy az egészet még egyszer beszélje el. Midőn ez megtörtént, kérdé a lovagot, mit tegyen?

— A legszükségesebbeket összeszedni, s még az éjjel menekülni, — volt a válasz.

— És én számolok reá, hogy engem elkisérsz, mig biztos helyre jutok, — mondá a nemes hölgy.

A lovag hűbérura iránti köteletségével mentegetőzt s nem szégyenlé magát, midőn a grófnétől hallania kellett:

— Ugy tehát te vagy az én lovagom, szegény szolga, s te nem hagyod a segély nélküli nőt mint egy száműzöttet, elveszni.

— Életem a tied, kegyelmes asszonyom, veled megyek, a hova parancsolod.

A két nő is, minden felszólítás nélkül, ajánlkozék, hogy a tartománygrófné sorsát osztani fogják. A lovag, miután mély hallgatást fogadott, eltávozik; a nők és a szolga a meneküléshez és az életfontartáshoz való legszükségesebbeket összeszedték, s tizenegy óra előtt már minden készen volt.

El kellett indulni. Az első lépések a legnehezebbek valának; ezek a két gyermek hálószobájába vezettek. Ezek látása borzasztó harcot támasztott a szegény anya keblében, Nem kellene-e őket is magával vinnie? Azonban mi lenne ez más, mint őket is nyomorba taszítani s örökségöktől megfosztani? Vagy jobb lesz, ha itt maradnak? Kétségkívül; de mily viszonyok, mily veszélyek között kell felnőniök majd e szerencsétlen teremtetéseknél oly elfajult atya és a mostoha Kunne mellett! Kedveseitől elválva, azokat ily gyöngéd korokban idegenek kemény kezei alá engedni s tőlök örökre bucsut venni, — ez csaknem több volt, mint a halál kinszenvedése. S mégis, gyermekszobát nem tekinthette másképp, mint egy vérpádot, melyen el kell vérzenie; — azonban halála által nem fog javulni gyermekeinek sorsa, s ha hatalmában áll megakadályozni, hogy a tarto-

mánygróf ne legyen nevének gyilkosa, azt tenni nem kötelessége?

E nézet győzött, szilárd elhatározással, de zuzzott szívvel lépett az ágyhoz, hol a gyermekek oly boldogan aludtak. Egy hosszú, átható pillanat, — s a talaj mintha inogna, térdei reszkettek, az elválás lehetetlennek látszott.

Ujra erőt véve magán, megcsókola Dietzmann és Fridriket, s szívéhez szorítá őket. A kisebbik mosolyogva dörzsölé álmos szemeit, míg Fridrik anyját átölelve csókola.

Az idő repült; semmi zajt nem volt szabad okozni.

Az udvarmesternő kivezeté a grófnét a szobából azon helyre, honnét a menekvés vala fogantositandó. E célra a helyiségekkel ismerős szolgáló lovagház alsó emeletét szemelé ki, hol egy erős ablakfához hosszú kötelet kötött. A meredek sziklafal alján fűvel benőtt hely terüle el. A grófnénak némely drágaságait magához véve, először a szolgáló ereszkedék le, azután újra fölmászott, hogy a kötelet tartani segítsen. A hohenztaufi császári hölgy férjének gyilkos szándéka elől menekülve, s már gyermekeinek öleléséből kiszakasztva, ott függött a kötelen, ég és föld között. Szerencsésen, bár feldörzsölt kezekkel ért a mélybe. Most a szolgáló a másik két nőt is lebocsátá, s magános erdei utakon bolyongtak hegyen-völgyön keresztül, míg végre Kreipenbergbe értek.

Míg a nők itt egy parasztházban visszamaradtak s kinyugodtak, a szolgáló a herzföldi apáthoz sietett, s tudósítván a veszélyről, kéré, ne vonná meg segélyét a hölgyektől. — Az apát, kinek már többször nyílt alkalma Margit kitűnő tulajdonságait csodálhatni, azonnal Kreipenbergbe küldé sáfárját és egy szolgálóját, kik élelmiszereket s a grófné számára nyerges lovat vivének, s a hölgyeket így először Herzfeldbe, azután pedig rövid nyugvás után a fuldai apátságba vezetteté.

A fuldai apát is a legszivesebben fogadá a menekvőt, gondoskodék Frankfurtba való továbbutazásáról, s hathatós irattal látta el az ottani tanácshoz.

A mit a tanács megtehetett, hogy a tartománygrófnét illő szállással s más életszükségletekkel lássa el, azt készörömmel meg is tette. De a fájdalmat, — új hazájából mint egy bűnös nő kiteszittatva lenni, az aggodalmat és félelmet hátrahagyott gyermekei miatt, kiknek kedves képe ébren és alva, ezer alakban és ezer veszély közt lebege szemei előtt, senki, még a leggyöngédebb gondoskodás sem szeliditheté. Szíve megtört. Ugyanazon év augusztus 8-án, Frankfurtban, thüringi Margit elhunyt.

A fiuk anyjokhoz s anyai ágoni őseikhez méltóknak mutatták magukat.

Midőn felnőttek, atyjok őket örökségöktől, Thüringiától és Meiszentől meg akará fosztani Kunne asszony kedvencz fiának javára. Azonban a tartomány rendeitől támogatva, oly derekasan védelmezték magukat, hogy nassauai Adolf és Habsburg Albrecht császárok seregeit is megver-

ték — Mühlhausen és Lucka mellett (1307) — kik a tartománygróf és saját érdekekben fölléptek, — úgy hogy ezután senki sem merte Margit fiaival még csak párvonalba is tenni Kunne asszony fiát.

Színház és művészet.

✗ Nemzeti színház. Február 19-kén nemzeti színházunk is megtartá az alkotmány visszaállításának országos örömnepét; ez este a ház teljes kivilágítása mellett adatott „Ilka“, Dopplerünk e magyar stylben irt dalműve. A színházban minden hely el vala foglalva, és midőn az első felvonásban a huszárörmester (Ormay) a „magyar királyt“ élteté „a hon javára“: az összes közönség felállt s a közlelkesültség perczekig tartó tapsvihar- és éljenzésben tört ki; a páholyok elegans hölgykoszoruja kendőit lobogtatá, a földszinti férfiközönség fővegeit ingatá, és nem egy szemben csillogott a nagyszerű jelenet által előidézett könyű, — a magasztos öröm könye. A jelenet ismétlődött. Ez este bizonyára feledhetlen emlékü lesz a jelenvoltak előtt. — Febr. 19-től márcz. 5-ig, tehát tizenöt este előadatott hét eredeti szerzemény, és pedig „Ilka“, „Hunyady László“, „Camilla“ dalművek, — „Szerencsés“ tragoedia, „Az égben“, „A nőuralom“, „Farsangi iskola“ vigjátékok. A többi darabok valának: „Az idegesek“, vigj., „Lammermoori Lucia“, opera, „Egy pohár víz“, vigj., „Egy millió“, vigj., „Fra Diavolo“, opera (Mányik Ernesztina k. a. betegsége miatt a „Fehér nő“ helyett adva), „Traviata“, opera, „Angolosan“, vigj., „Lohengrin“, opera. Tehát e két hét alatt csak egy komoly drámai mű! Ez épen nem kedvező arány.

✗ Hellmesberger vonónégyes-estélyei e hó 11., 13. és 15-kén tartatnak meg valószínűleg a redoute termében. E három estély aláírás utján már biztosítva van.

✗ Zichy Mihály Sz.-Pétervárott lakó festész hazánkfiát a walesi herczeg, midőn az orosz fővárosban mulatott, meglátogatta.

✗ Nagy hangverseny. A magyar irói segélyegylet javára a nagyhét alatt nagyszerű hangversenyt rendeznek, mely az akadémia palotájának disztermében megy végbe. E hangversenyben a legkitűnőbb művészi erők fognak részt venni, s tervben van Murska Ilma k. a.-t is meghívni Bécsből.

✗ Bécsben az Ehrbar-féle zongorateremben hangversenyt rendeztek, melynek sikeréhez oly művészek is járultak, kik nálunk is jó emlékekben élnek, t. i. Murska k. a. és a jeles Doppler-testvérpár. Kremser zongorász szintén nagy tetszést idézett elő gyöngéd, finom játékaival; specialitása jellemzésére tagadhatlanul lényeges befolyással voltak Ehrbar zongorái.

✗ Kis demonstráció. A bécsi operaszínházban magyar-színezetű tüntetés történt; Murska k. a. ugyanis a „Lucia“ban minden felvonás után nagy nemzeti szalagos koszorukat és bokrétákat

kapott. Az örülesi jelenetben tricolor-melcsokorral jelent meg.

✦ Az énekművészet egy új csillaga. Weimarban a fiatal Heyrowska Mária k. a. ropant feltűnést okozott. A hölgy — lengyel születésű, s rendkívül szép magas soprán hanggal rendelkezik, melyet Proch bécsi karnagy kitűnően kiképezett.

✦ Az „Afrikai nő“ Párisban. Meyerbeer „Afrikai nő“je a párisi nagy operában 1865. ápril 28-kán került először színre, és azóta már 134-szer lőn ismételve, s körülbelül másfél millió frankot jövedelmezett. — 1787 óta egy dalmű sem érte el oly gyorsan századik előadását, mint ez, t. i. nem egészen tíz hó lefolyása alatt. „A hugenották“ három, „Ördög Róbert“, „A portici néma“ és „A proféta“ pedig két évmulva kerültek századszor színre első előadásuk után.

✦ A Lahorie-féle értékes képgyűjtemény Párisban árverésre volt kerülendő; azonban mielőtt ez bekövetkezett volna, Narischkin orosz herczeg az egészet 300,000 frankért megvette, s a gazdag műkincseket most Oroszországba szállíttatja.

✦ Egy római szobor. Közel Aquilejához, Monastero mellett szőlőmunka alkalmával egy antik római márványszoborra akadtak, mely — fájdalom — fejétől meg van fosztva. E szobor Venust ábrázolja, s a régészek elsőrangú művészvességét ismerik fel rajta. A hiányzó fej megtalálhatása végett az ásások folytak.

✦ Wintergerst †. Düsseldorfban az ottani képcsarnok főfelügyelője, Wintergerst Péter, meghalt. Ő maga is jóhírű és szorgalmas festő volt.

Levelezés.

Keresztes-Püspöki, február utóján. Legyen szabad vidékünk életmozzanatait egy rövid levél keretébe vonom. Hazánk alkotmánya visszaállítván, honunk láthatárán feltűnt az alkotmányos élet éltető napja. A boru derűre változott; mert valamint a sűrű köd-borította láthatár kedélytelenné teszi a szemlélőt, és midőn a nap előtörő sugarai áthatnak annak rétegén, egyszerre hatósabbá válik a nézőre a természet: a hosszú időre nyult absolutismus és provisorium megszűnése után átszellemült lelkesültséggel tárja fel e honnak minden polgára keblét a közörmnek. A házára valóban üdítő eseménynek további fejlődéséhez őszintén kívánjuk, hogy az alkotmányos élet egén feltűnt nap örök fényben ragyogjon! Kétségkívül új korszakot alkotand e nagyfontosságú esemény hazánk történelmében. Sűrűn olvassuk, hogy e nagyszerű változás alkalmából mindenütt hálaistenítiszteletek tartanak. Mi is siettünk a közörmnek meleg kifejezést adni. Jól esik a szemnek a tricolor látványa. A farsangi idény vége felé közeledvén, a bálók iránt általánvéve nem volt oly érdeklődés, mint máskor; ennek okát a most felmerült rendkívüli változásban találjuk, minthogy minden figyelem ezen függött. — Azonban bálók épen nem hiányoztak; volt például Miskolczon nagyszerű. De nem szükséges levelém tartalmát oly messziről vennem, volt a szomszédságban is Mező-Kövesden. Ez az ottani iparos-egylet részről lőn indítványozva s meg is tartva, és pedig egy készitendő egyleti zászló javára. Szép cél lelkesítette az egylet tagjait; céljok nagyszerű pártolásra talált a honleányok szívében, minek megragadó bizonyítványát nyilvánította a tánczvigalomra tömegesen hullámzó sok-

sága, Nálunk rohamos légáramlások uralkodnak, mi főleg az alföld téres rónáin kellemetlen hatást gyakorol az utazókra. Egyébaránt könnyen viseljük, mivel feledteti velünk az általánosan uralgó öröm. Adja Isten, hogy ez öröm legyen tartós és békeséget árasztó. — Isten áldd meg a magyart!

Viszontlátásig.

Balák Mariska.

Hirharang.

— (István főherczeg †.) István főherczeg, Magyarország utolsó nádora, meghalt! A nemes férfit febr. hó 19-én hunyt el az olaszországi Mentoneban, hol roncsolt egészsége helyreállítása végett tartózkodott; elhunyt külföldön, messze azon hazától, melyhez oly őszinte szeretettel ragaszkodott, s mely a népszerű „István nádor“ emléket maig is tisztelettel s szeretettel őrzi kebelében. A boldogultnak hamvai mult csütörtökön éjjel érkeztek Budára; a pályafőnél sokan várták, többi közt b. Wenckheim Béla belügyminiszter, s a várban azon sirboltba tétettek öröknyugalomra, melyben bold. emlékü atya József nádor, s ennek neje és gyermekei nyugsznak. Áldás és béke porain!

* (Andrássy Gyula grófhoz,) mint magyar miniszterelnökhöz, az első üdvözlő távirat Ghyka János, oláhországi miniszterelnöktől érkezett.

* (Pest város hatósága) halafőiratot intézett Ő Fölségéhez a magyar alkotmány helyreállítására vonatkozó leirat alkalmából.

* (A fővárosi polgárság) nagy tömegben, elül zászlóval ment kifejezni hálás köszönetét Deák Ferencznek a Deák-körhöz. A polgárok érzelmeit Lévy püspök tolmácsolta, mire a nagy hazafi meleg és rövid beszéddel válaszolt. Említette az alkotmány életfáját, mely fölött a zivatark most elvonultak s a virág fejlődni kezd, de hátra van még a gyümölcs. Imádkoznunk kell, hogy fagy ne érje s türelemmel kell várni, míg a gyümölcs megéri, nem pedig idő előtt rázni a fát, mert a fanyar gyümölcsnek nem lehet hasznát venni. Figyelmeztet arra is, hogy azok iránt, kik más nézetet osztanak s más utat tartanak célszerűbbnek, de ugyanazon hazafiai hűséggel s ugyanazon célra törekszenek, szeretettel kell lenni. A tömeg roppant éljenzés és lelkesedés közt oszlott szét.

* (Buda városának) az 1861-iki képviselőkből alakult polgári bizotmánya elhatározta, hogy Ő Fölségéhez halafeliratot, gróf Andrássy Gyula miniszterelnökhöz üdvözlő iratot, Deák Ferenczhez pedig alkotmányunk visszaállítására körül szerzett kitűnő érdemeiért, köszönő feliratot intéz.

* (A fiemeieknek) a Smaic lovag vezetése alatti hatóság falragaszok által megtiltotta, hogy a magyar miniszterium kineveztetése alkalmából ünnepélyt rendezzen. De a hű Fiume a tilalom dacára megünnepelte a nagy napot. Mihelyt megérkezett Pest városából az örvendeztető távsürgöny, a boltokat mind bezárták, az ablakok és árbczok

megnépesedtek magyar zászlókkal, a nép a Rákóczy-induló mellett járta be a várost s este fényes kivilágítás következett. Hasonlóan ünnepelték meg e napot Magyarország minden nagyobb városában.

* (A koronázásról beszéltek,) hogy már május hóban végbe fog menni. A zászlós urak, kiknek ez országos szertartáson kiváló szerepük van, már is előkészületeket tesznek ez alkalomra.

* (A concordatum fölött) — egy bécsi lap szerint — a pápai nuntius és az ujonan kinevezett hercegprimás értekezletet tartottak a primás kijelentette volna, hogy miután a concordatum a magyar törvényeket alterálja, az mint tisztán belügy, az országgyűlés elé terjesztendő.

* (A magyar testőrség) föllállítása — mint a „P. H.“ Bécsből értesül — ismét szőnyegen forog.

* (Az üdvözült hg.-primás.) Seitovszky János bibornok, egy kimutatás szerint, melyet a néhai primás oldalkanonoka, gróf Nyáry Rudolf tett közzé, mint rozsnói és pécsi püspök, majd mint esztergami érsek és primás, az 1827-ik évtől 1866-ig terjedő időszakban jövedelméből a következő összegeket adományozta jótékony s közczélokra: Cultusügyekre 258,461 ftot, közoktatási czélokra 58,245 ftot, egyházak s plébániák segélyezésére 140,258 ftot, iskolák s tanítók javadalmazására 296,064 forintot, közintézetekre 650,300 ftot, magán-segélyezésekre 188,880 ftot, végül az esztergami basilika építésére 883,800 ftot. Tesz összesen 2,474,209 ftot, nem számítva családjának adományoztatását.

* (Majthényi József.) Amerikában élő hazánkfiának s baranyamegyei képviselőnek a büntetlen hazatérhetés Ő Felsége által megengedett.

* (Amnestia.) Beniczky Lajos, Clementis Gábor, Gáspár Lajos, Nedeczky István, Plachy Lajos, Szeles t ey László, Zambelly Lajos és Almássy Pál végleg megkegyelmeztettek.

* (Győr új püspöke.) Ő Felsége Zalka János apátot és kanonokot az esztergami főkapitálannál, győri püspökké l. k. kinevezni méltóztatott.

* (Horváth Mihály) személyes körülmények miatt az országgyűlési képviselőiséget nem vállalhatja el. — Eddig négy kerületből kínáltak meg vele.

* (A Lloyd-társulat) tizenöt-évi főnállása alatt 60,000 forintot adott emberbaráti, kereskedelmi és más hasznos czélokra.

* (A Rumániában uralkodó határtalan inségről) számos megdöbbentő tudósítás érkezik. Közelebb Atanasiu követ két kerület kérvényét nyújtotta be a kamarának, melyben az inségesek nyomorukat vázolják és segélyért könyörögnek. E kérvényt Atanasiu közvetlen szemléletből merített tapasztalatai vázlatával támogatja, melyből kitűnik, hogy a kérelmezők alig minden másod- vagy harmadnap szerezhetnek egy csekély meny-

nyiségű kukoriczalisztet, s éhségüket mo h- és fakéreggel kénytelenek csillapítani. Mindennek dacára az adó e szerencsétlenségtől hihetetlen szigorral zsaroltatik ki, s e szigor annyira megy, hogy a Ghergani község előjárója az egyik fizetni képtelen adókötelezettet úgy megverette s aztán bezáratta, hogy a szerencsétlen néhány nap mulva kiadta lelkét.

* (Istvánffy Miklós történelme magyar fordításban jelenik meg Debreczenben ifj. Csáthy Károly bizományában. A fordító Vidovich György, ki — a mint a művet befejezi, Bethlen Farkast készül átültetni. Istvánffyból az első füzet már kikerült sajtó alól; ára 1 ft. Az első füzet 10 ivre terjed, s az 1410 — 1526-ki időközt tartalmazza.

* (A magyar liszt a párisi piacon.) A „Pr“ Ein Ungar aláírással e tárgyban e napokban következő tartalmu levelet közölt: A párisi piacon lisztáremelkedés folytán több magyar malombirtokos küldött ki Párisba mutatót, melyek vagy a napi árakon alul keltek el, vagy még eladatlan hevernek itt, ez üzletet tehát előlegesen meghiusultnak tekinthetjük. Alig hihető, hogy a magyar liszt, mely Braziliában keresett czikket képez s Németországban is kelendőséggel bír, Párisban ne legyen képes kelendőségre vergődni, és mégis úgy van. A magyar liszt mai minőségében kelendőségre itt nem vergődhetik. Franciaországban főleg csak buzakenyeret esznek, s a tészta ételek nem szokottak, tehát csak a kenyérnek alkalmas buzaliszt keresett; de az e fajta itteni liszt azután a magyar lisztől egészen különbözik, s így, ha az a piacra kerül, csak a napi árakon alul kel. Igen tanácsolhatom tehát a magyar gőzmalomtulajdonosoknak, hogy igyekezzenek a francia izlésnek megfelelő lisztet készíteni s hozni a piacra, s hogy a vasuti vitelbérek leszállíttassanak; mert Bécs és Páris közt 9 frank igen sok. Ha teljesítendik e tanácsot, a magyar liszt folytonos keletre számíthat, s a spanyol fehér fajta liszttel bátran versenyezhet.

* (Olcsó utazás a párisi világtárlatra) sorsolás útján. Egy sorsjegy ára 1 ft. 50 kr. a III-ik, és 2 ft. 50 kr. a II-ik osztályon utazásra. Az összes sorsjegyek huzása f. é. ápril hó 17-én lesz; nyerő szám az, melyet e napon a bécsi kis lotterian első hívásra huzni fognak. A sorsjegyek 1-től 90-ig vannak számozva meg-megujuló sorozattal, úgy hogy minden 90 szám közül egy nyerőnek okvetlen ki kell jönie. A ki nyer, kap egy jegyet, melylyel az illető osztályon Párisba utazhatik, megnézheti a kiállítást és a többi nevezetes helyiségeket, azonkívül ott időzhetik tiz napig, — étel-, ital- és szállásra nézve teljes ellátást nyervén. Sorsjegyek válthatók Herz János könyvnyomdász és Herzberg S. váltóüzletében.

* (Beregszász zongorái.) A f. é. ápril hó 1-jén megnyitandó párisi világtárlaton Beregszász Lajos két pompás kiállítású és mesteri tökélyvel dolgozott zongorával fogja képvi-

Vidéki posta.

selni a magyar ipart, melynek ő elsőrendű képviselői közé tartozik. Ujításait csak szakértők ítélhetvén meg, ezeket le nem írjuk, de tanusítja zongoráinak elragadó hangja, hogy a mester ujításában rejlő célját egészen elérte. A mi Beregszászy emé zongoráit mindenekfölött kiválóvá teszi, az a hang elragadó bája, olvadékonysága, dallamossága, hogy úgy mondjuk: poetikus zamata. Az egyik zongora körte-, a másik kőrifából készült. A gyönyörű és izletes külső faragványokat pozsonyi születésű és pesti lakos Minich N. készítette.

* (Micssei és társa) szalmakalap-gyárából a párisi világkiállításra oly finom, s jóízű példányokat küldött, hogy iparunk ezen ága valószínűleg kivitelű czikké fog emelkedni.

* (Nagy Mihály) Győrött létező téstagyárából a párisi világtárlatra makaronit és száraz huslevesanyagot (saját találmánya) küldött. Nagy ur már négy ízben nyert érmet, így remélhető, hogy most is dicséretet fog aratni.

* (A „nemzeti dalkör“ dalestélye.) A pesti „nemzeti dalkör“ e hó 4-kén tartá VIII-ik dalestélyét a lövöldében, melynek termei ezuttal majdnem elégtelenek voltak a roppant számú közönség befogadására. A műsorozat következő számokból állott: 1) „Zöld“, férfi-négyes kar Storch A.-tól; éneklé a dalkör. 2) „Fütyül a szél.“ Népdal. Kardalositotta Nikolics Sándor. Előadá a dalkör. 3) „Margit a rokkánál.“ Schuberttől. Zongorakiséret mellett éneklé Carina k. a. 4) „Az őrség kara“, Gretry A. E. M. „Két fősvény“ című dalművéből. Zenekarkisérettel éneklé a dalkör. 5) „Búza közé“ sat. Népdalfűzér. Négyes férfikarra szerkeszté Böhm G. Előadá a dalkör. 6) „Magyar ábránd.“ Szerzé Böhm G. zongorakiséret mellett éneklé Carina k. a. 7) „Tréfás polka“ Storch A.-tól. Rendes és rendkívüli zenekarkisérettel éneklé a dalkör. A 4. és 7-dik szám ismételve lön. Az est oroszányrésze Carina k. a.-nak jutott, ki gyönyörű énekével szünni nem akaró tapsokra ragadá a hallgatóságot. Mellesleg azt is fölemlítjük, hogy jeles művésznők festői magyar öltözékben jelent meg, — egymaga a több száz virágból álló hölgykoszoruban! Méltó elismerés illeti Böhm urat is, ki „Magyar ábránd“-jában szép s hatásos hangversenydarabot szerzett, de melynek teljes érvényre juttatására — nehézségei miatt — oly művészi erő kívántatik, mint Carina k. a. — Az énekelődást táncz követte — kivilágosvirradtig.

* (Deák és Eötvös a tengeren.) Deák Ferencz Carina János fumei háztulajdonos- és városi képviselőnek megengedte, hogy 500 tonna képességű, háromárbozós kész tengeri hajója „Deák Ferencz“ nevet viselhesen. — Néhány hét előtt egy ottani nagykereskedőház új, háromárbozós „Eötvös József“ nevű hajója hagyta el a fumei révet.

△ (Ünnepélyek az országban.) El vagyunk boritva vidéki tudósításokkal, melyek a haza különböző részeiben végbement ünnepélyekről szólnak, melyeket szűk terünk nem enged elősorolni. Azért csak azon tényt közöljük, hogy alig van város, sőt nagyobb helység nagy Magyarországon, hol az alkotmány visszaállítását meg ne ünnepelték volna; mindenütt volt kivilágítás, „éljen“-ek, — legtöbb helyen fáklyás menetek, ágyúdurrogások, „Te Deum“ és banquette.

△ (Az egri érseki megye) egész területén Bartakovics Béla egri érsek hála-istenítészet tartását rendelte meg az alkotmány visszaállításáért.

△ (Hasonló rendeletet) bocsátott ki egyházmegyéjében Lonovics, kalocsai érsek is.

△ (A mármarosi nőegylet) Deák Ferenczet diszes albummal készül meglepni, melyben a regényes megye több legszebb pontja lesz feltüntetve.

△ (Hadik Gusztáv grófnak szemlaki uradalma) a magyar kath. egyházi alapítványi javak részére megvétetett.

△ (Miskolczon) nőegylet alakult, mely magát „miskolczi ref. filléregylet“-nek nevezi, s célja: a hely. hitv. elszegényedett gyermekek iskoláztatása.

△ (A szegedi keresk. és iparbank) alapszabályai Ő Felsége által, némi utólagos kiegészítések feltétele mellett, elfogadtattak.

△ (Gy.-Fehérvárott) a napokban igen különös rablás követtetett el. Wolf Aron izraelitához őt, magát bekormozott és felfegyverezett egyén éjnek idején betört; a cselédeket s egy alalmaznát szedő galicziai zsidót, ki nála volt szállva, megkötözték, Áronra és nejeére rontva, értékök előadására kényszeríték, s hogy azok nem siettek rablóságjaikat rögtön kielégíteni, Áront felhúzták, s neje orcáját spanyolviaszszal csepegtették, mire céljokhoz jutván, a szerencsétleneket feloldozták s ott hagyták. A kiraboltság teljesen sikerült, a nélkül, hogy eddig nyomában lennének a tetteseknek.

△ (Rimaszombatból) írják, hogy a néhány nap előtt befogatott Stefancsok nagyrőcsei jegyző és dr. Zoch ottani tanáron kívül, hazaárulás és felségsértési vád alapján még Gallai raskói jegyző, és Bakuliny volt szolgabíró is elfogattak. Azonkívül Jolsván és Nagyrőczen több gyanus emissarius kísértetett be a megye házára és számosaknál Gömörmegyében házmotózás történt. Daxner, a debreczeni váltótörvényszéki tanácsos összes szláv levelezései lefoglaltattak s Debreczenből a rimaszombati hatóságnak beküldettek. Állítják, hogy e levelezések nyomán még számos más kompromittált egyén fog befogatni. A rimaszombati népség nagy izgalomban van, s az állitható Gömörmegye legnagyobb részéről. Rimaszombat hazafias érzületű lakossága annyival inkább el van keseredve, miután már több év

óta említett várostól egy negyedóránira fekvő Sz. pusztán gyakori szláv összejövetelek és ülésezések tartottak. A befogottak közül egyik sem bocsátott szabadon, és az egész ügy sokkal fontosabbnak látszik lenni, mintsem az a reactio zsoldjában levő némely panszláv lapok elhitetni szeretnék, miután vádlottaknál a magyar nemzet ellen lázító proclamációkat is találtak, melyeket azok a szláv népség közt kiosztottak. A királyi ügyek igazgatóságának a jelentés már megtétetett, s egy ez által legközelebb kiküldendő vizsgáló bizottság leérkezését várják. (A.)

△ (Egerben koleraeset) fordult elő, mely — gondolhatni — nagy feltűnést, sőt rémülést is okozott. Ez esetről az „E.”-ben ezeket olvassuk: „A Cs. család hat tagja esett kolerába, kik közül csupán egy maradt életben, a többi öt meghalt, az ötödiket, a család fejét, tegnapelőtt temették el. Azon általános elterjedt hiedelem ellenében, mintha a nevezett család tagjai rézedény által lettek volna megmérgezve, az orvosok egyhangulag constatálták, hogy a halálozásokat a kolera idézte elő, annál is inkább, mert egy 5-éves leánya, ki négy más családtaggal együtt a kolera minden tünetei közt halt el, felbonczoltatván, annak belső részeiben a mérgezésnek semmi nyoma nem volt észlelhető. Beszélték, hogy azon éjt megelőző este, midőn a két első halálozás történt, a család egy rézedényben elkészített nyulat evett meg vacsorára, s az ekkép magukba vett rézméreg okozta halálukat. Ez azonban nem áll, mert már azelőtt több nappal az egyik családtag kolerában feküdt, s az azon végzetes éjjel elhaltak egyike (a családanya) szintén már 3 nap óta diarrhoeában szenvedett, a tegnapelőtt eltemetett családfő betegsége pedig koleratyphusba ment át, mi mérgezés esetében nem történhetett volna. Egyébaránt, mint halljuk, az egész házban nem is volt rézedény, melylyel a mérgezés történhetett volna. A lágyabb idő beállta óta, mint biztos forrásból tudjuk, már másutt is fordultak elő egyes koleraesetek városunkban, s félni lehet, hogy e veszélyes betegség a tavasszal járványosan fog fellépni, miértis igen kívánatos, hogy a hatóság jóeleve megtegye a kellő intézkedéseket a fenyegető veszély elhárítására.”

△ (A „Szegedi H.” írja:) A mint a miniszterium kineveztetése hírére a házakon a nemzeti zászlók s a fővegeken a nemzeti kokárdák és szalagok tarkálni kezdtek, az eddig meglehetősen tartózkodva működő szivarárus fiúk isazonnal határozottabb állást kezdtek venni, s a mint egy épen teli torokkal ordítja: „krajczár a magyar szivar!” odalép egy financz hozzá és — kérdezi, hogy miért van ez a sok zászló kitéve? — „Kiültött a szabadság! . . . tessék szivart venni” — kiáltott rá feleletül a suhancz, és a financz — vett tőle három darabot. — E nap egyik szintén jellemző epizódja az, hogy a Zsótér-ház sarkán a dohány-áruló kofák, a mint a városház tornyán a nemzetilobogót megpillanták, krajczáronkint rögtön 2 frtot gyűjtöttek össze s egy csinos kis nemzeti zászlót vettek, mely egy rányomott dohány-

levéllel s „Éljen az alkotmány“ felirattal földbe szurva vidáman lobog.

A nagyvilágból.

‡ (XV. Károly svéd király) egy az ő és a királyné tiszteletére rendezett nagyszerű diszestélyen egy vendég felköszöntésére következő szép választ adá: „Trónra léptem első napjától azon törekedtem, hogy a békét az országban fenntartsam, s ha mégis találkoznak emberek, kik Dániában a skandinávkorona érdekében izgattak, ez soha sem ébreszté fel bennem a gondolatot, hogy egy fejedelmi lét rovására néppel és területtel gazdagítsam magamat. E nép csak oly ellenszenvvel esküdtött volna nekem hűséget, mint ezt a szlezvig-holsteini lakosságnak a Vilmos királynak letett hódolatánál tapasztaltuk. Ohajtom, hogy minden nemzet szabadsága fejedelmi garantiákkal biztosítottassék, de e garantiák törvényes alappal bírnak s ne legyenek a bitorlás és erőszak következményei. Minden nemzet önmagától keres más uralkodót, ha a régít megunta, mert biztos ösztön megérteti vele, mi szolgál valódi javára. A ki ellenben hivatlanul játszsza az oltalmazó s megváltó szerepét, azt sohasem vezérli becsületes szándék törekvéseiben. A megszabadított népben talán kész adófizetőkre fog találni, kik fejet hajtanak a Gessler-kalap előtt, de a veszély pillanatában hasztalanul számítana áldozatkész szivekre.”

‡ (Összeesküvés.) Egy jól értesült levelező írja: Mult pénteken, február 22-kén, mint Cuzá kieroszakolt lemondásának évnapiján, annak párhívei részéről Bukarestben forradalom szándékoltatott. Annak célja leendett: a Hohenzollern-dynastiát megbuktatni, Cuzát a trónra visszahelyezni, s azon tiszteteket, kik őt lemondásra kényszeríték, a nép boszujának átszolgáltatni. De a kormány idejekorán értesítettett mindenről és sikerült az összeesküvést elnyomni, még mielőtt az kitörhetett volna. Mintegy 200-an befogattak, a többi között Floresco tbk volt miniszter is.

‡ (Óriási gőzkomp.) Francia- s Angolországoknak közvetlen összeköttetése már mintegy 60 év óta foglalkoztatja a legkitünőbb angol- s francia szakférfiakat; a terv azonban most, mint látszik, közel van a valósuláshoz. Nevezetesen két eszme merült fel. Az egyik Hawkshaw mérnök gondolata, ki a London felett épített óriási vasut által lett nevezetes. Hawkshaw jelenleg a „Nelly“ gőzösön a leggenialisabb, e célra külön feltalált műszerekkel vizsgálja meg a tenger alját Calais s Dover között. Ő a csatorna alatt alagutat akar építeni, melyet vassal töltene ki, de tervének részleteit titokban tartja. A másik Fowler mérnök, az első londoni földalatti vasut építőjének terve, mely egyszerűbbnek látszik. Fowler ugyanis óriási gőzkompot akar építeni. Ez az illető vasutvonalokat egyszerűn átszállítaná s így az utasok meg lennének kimélve a be- s átszállástól, s az árukat sem kellene átrakni. A vasutvonalat a kompra

robognak, a komp azokat a másik partra teszi át, s itt megint tovább folytatják utjukat. A komp oly óriási lenne, hogy az utasoknak nem kellene tartani a tengeri betegségtől s a vihar ellen is teljesen biztosítva lennének. Ha az utasoknak úgy tetszik, az átszállítás alatt a kompon álló vasutvonatról a kompra kiszállhatnak s kedvök telhetnének benne, hogy a tenger hullámai mily tehetetlenek ez óriási művel szemben. Hawkshaw kalandos terve 20 millió font sterlingbe kerül s 20 évet venne igénybe; Fowler ellenben kiszámítá, hogy tervét 2 millió font sterlingen 2 év alatt valósíthatja. Így alkalmasint ez utóbbi terv fog foganatosíttatni.

‡ (Selyemkészítés.) Az „Agronom. Ztg.“ írja, hogy jelenleg egy szabadalmazott találmány Franciaországban felette nagy feltűnést okoz. Bizonyos Tracot ur ugyanis feltalálta volna, miként lehet az eperfa fiatal hajtásaiból egyenesen selymet készíteni. Ha igaz, nagyfontosságú találmány.

‡ (A marseillei lapok) érdekes összeállításokat közölnek Mathieu urtól a sokszülésekről. Ez összeállítás szerint a sokszülések számszámban előfordulnak Németország-, Anglia- s ezután Oroszországban; kevésbé Európa délen. De itt is történt több eset. Így egy nő Verchog községben, a Pas-de Calais departementban 1798. febr. 12-kén hat élő gyermeket szült, 3 fiut s 3 leányt, s ez esetet oly rendkívülinek tartották, hogy a departement főnöke bejelenté a belügyminiszteriumnak. Az 1826. év augusztus havában Lyonban egy sütő neje hét gyermeket szült, egy halott volt, a másik hat rövid ideig élt. Itt-ott valóban rendkívüli esetek is fordultak elő. Így a történet fentartotta egy Maldemeure ur nejének emlékezetét, ki házassága első évében két, a másodikban három, a harmadikban négy, a negyedikben öt s az ötödikben hat gyermeket szült. A tudomány nagy fájdmalára a hölgy ekkor meghalt, s így nem bizonyosodhatott be, hogy vajjon ez arány tovább is évről-évre így folyt volna-e. Pouillyben is emlékeznek egy nőre, ki 1803. márcz. 11-én munkaközben négy gyermeket szült, s Brignollesban is fentartják egy szegény napszámosnő emlékezetét, ki két alkalomkor egyenkint öt, egyszer pedig három gyermeket szült.

‡ (Amerikából) Louisvilléből m. hó 2-ről rémületes tudósítás érkezett. A „Fashion“ gőzös Baton-Rougetól mintegy hét mérföldnyire elégett, s majd minden utasa részint a hullámok-, részint a lángokban elveszett. A tüzvész a gőzös kéményéből előtörő sziporkák okozták, s az oly roppant gyorsasággal terjedt el, hogy minden oltási kísérlet sikertelen volt. A hajón 2700 bál gyapot volt, mely a tűz terjedését nagyban előmozdítá. A gyapot még akkor is égett, midőn a hajó homok-zátonyra akadt, de csakhamar ismét tovacuszott s a víz tükreig elégett. A hajón mintegy 100 jobbmódu utas volt, kiknek nevei nem tudatnak, miután a hajó-lajstrom s a papírok szintén elégték. A földézetten többnyire négerek voltak,

kik — a mint a tűz kitört — a vízbe ugrottak, s valószínűleg mindnyájan elvesztek. A szerencsétlen utasok a lángok elől a hajó egyik végéről a másikra futottak, míg a tűz egy sarokban egészen körülölelte őket, ekkor a vízbe ugrottak, s ott vesztek el. A hajó személyzetéből csak néhányan menekültek meg, kik rémülve beszélnek e nagy szerencsétlenség részleteit.

‡ (Színház-ézés.) Namur belga város színháza ismét — hat év alatt már harmadszor — a lángok martaléka lön. Ez alkalommal, szerencsére, emberélet nem veszett el.

Egyveleg.

— A hg Eszterházy-féle ékszerek, mint a „Times“ írja, eladásra vannak kiállítva Londonban Mr. Boovenál. Midőn e roppant értékű drága kövek Londonba érkeztek s ott köztudomásra jutott, hogy eladásuk terveztetik, ezpaniqueot okozott a gyémántpiacon, hol utóbbi időben az árak rendkívül magasra emelkedtek volt; az 50,000 gyémánt — mely közt számos nagyértékű — és tömérék smaragd, rubin, topáz és gyöngy bekövetkezendő elárúsítása, természetesen némi befolyást gyakorolt az árakra. A „Times“ következőleg írja le e kincset. „Legfeltűnőbb és legnagyobb értékű mind e pompás ékszerek közt, egy gyémánt forgó, melyet Miklós herczeg kócsag helyett szokott viselni kalpagján. Ez, mint mondják, a legnagyobb gyémántékszer a világon, közel 5000 gyémántot tartalmaz, melyek együtt másfél fontot nyomnak; ez ékszer magassága 16 hüvelyk, szélessége 10 hüvelyk, az egész a legtisztább vizü gyémántokból van összeállítva. Ehhez tartozik egy szintén a kalpagra való vitézkötés és bojt, gyémántokból és gyöngysorokból, mely néhány nagy értékű követ tartalmaz. A gyémántokkal borított kard és hüvelye, őszhangban állanak a forgóval, szintén a legkritkább köveket tartalmazván. Még ezeknél is nagyobb értékű talán a kardkötő; ez egy a legszebb gyémántokból és gyöngyökből álló szalag, mely a vállról a csipőig terjed; a két végén levő gyémántok egyike 200,000, másika 120,000 ftra van becsülve. Ezekkel tobákos szelenczék és egyes gyémántok közt láthatók a meghalozott herczeg rendjelei; közöttük hat aranygyapjas rendjel; ezek különböző értékűek; az első, noha szintén elég pompás, közönséges rendjel; a többiek értéke fokozatosan emelkedik; az ötödik és hatodikhoz hasonlítható aligha létezik a világ minden ékszeres rendjelei között; az ötödik egészen a legszebb és legnagyobb gyémántokból, és pedig a gyapju magasárga gyémántokból áll. A hatodik gyémántokból és smaragdokból áll, és tartalmaz többi közt egy smaragdot, mely a hasonló nagyságu, a világon ismeretese közt, a legszebb színű és alakú. Tény, hogy e követ páratlannak tekintik. Ezek mellett láthatók a Bath és egyéb rendjelek, szintén gyémántból. A legfeltűnőbbben nyilatkozik azonban az Eszterházy herczegek különcz fényüzése és pompa-

szeretete az ugynevezett gyöngyöltözetben. Ez egy magyar lovas tábornok teljes egyenruhája — dolmány, mente és nadrág — melyen a gazdag és nehéz himzések nagyértékű gyöngyökből állanak. E pompás öltözék sulya olyan, hogy azt viselni, csak rövid ideig is, terhére válnék minden közönséges erejű embernek. Ugy számítják, hogy az öltözék maga több mint egy negyed (angol) mérőnyi gyöngyöt tartalmaz.

— **A nagy orr.** A legnevezetesebb embereknek mind nagy orruk volt. Cyrus nagy orra történeti nevezetessége a perzsák ma is még huzzák orrukat, hogy legalább e tekintetben legyenek hasonlóak nagy hőskori királyukhoz. Julius Caesarnak sasorra volt, szintugy Aspásia-, Achilles-, és Párisnak. — Az arcz szépsége nagyrészen az orr minemiségétől függ s néhány író az arcz regulatorának nevezte. Azt állítják, hogy a rendes orrnak oly nagynak kell lennie, mint a mennyi azon vonal harmadrésze, mely az álltól a homlok ama részeig terjed, a hol a hajgyökerek kezdődnek. Sokkal jobb, ha az orr ennél nagyobb, mint ha kisebb. Plato a sas-orrt királynak nevezte s az első festők és szobrászok alakjai mind sas-orruak. Ugy látszik, hogy ezt nagy szépségnek tartották. Napoleon ezt szokta mondani: „Keressetek nekem nagyorru embert. Ha intelligens munkára van valakire szükségtek, nagyorru embert választatok, főtéve, hogy jó nevelésben részesült. Az okos embereknek kivétel nélkül nagy orruk van.“ De az még nincs bebizonyítva, hogy minden nagyorru-ember — egyszersmind okos is.

— **A japáni selyembogarakkal való bánást** illetőleg következő tanácsokat adja Areo zzi Masino tanár az „Economie rurale“ban: Szorgalmas megválogatása a magnak, gondos eltevése, a cartonok fősötöztése sós vízben vagy fehér borban, korán való kiköltés fokozatosan emelkedő hőmérsék mellett 19 fokig, elegendő tér, folytonos szellőztetés, az egyes hernyóknak egymástól távoltartása s általában fáradhatlan figyelem. — Bécsbe Armini Kohnhoz a napokban érkezett meg az idei első szállítmány japáni magból, mely egy mázsányi és közvetlenül Yokohámából jó.

— **Háboru és béke.** Kiszámították, hogy Ausztria 1600 óta, tehát mintegy 266 év lefolyása alatt összesen csak 140 évig örvendett békének, míg 160 évig 29 különböző háborukban kellett küzdenie. E háborukból 10 Franciaországgal, 6 Törökországgal, 5 Poroszországgal, 4 Spanyolországgal, 1 Hollandiával, 1 Dániával viseltetett. Volt négy örökösödési háboruja. Egy háboruja tartott 30 évig (1619—1648), egy 16, egy 13, egy 14, egy 9, három 8 évig, a többi 6 évig s néhány hónapig tartott.

Rejtvény.

I.

Flakovits Szidonidától.

1. 2. Huszárnak illik kardjához,
2. 1. Ez pedig, ha bor, szájához, —
2. 1. 2. Kivált ha van benne ez!
6. 8. 9. Hajdan hires román telep;
6. 7. 8. 9. Hiresb ez köztünk jelenleg ...
3. 7. 2. Mert nála ez nemzeti!
9. 1. 2. Napot jelez, ha feljö.
6. 1. 2. Ekkor van a pihenő.
2. 7. 5. 5. Ha lebukik — ott van ő.
9. 8. 6. Bor helyett most vizet tart.
9. 1. 5. Égve erős füstöt ad.
9. 1. 3. Szívünk ezzel telik meg,
- 1—9. Ha mindütt így köszöntnek!

II.

Past Katalintól.

1. 2. Ezzel foglalkozik,
 2. 1. 3. Néha így is versel.
 3. 4. 2. 1. Neve nem így hangzik,
 1. 2. 3. 4. Ismerjük e névvel.
- Eljen soká, ne csak 3, 4.

A 4-ik számban közlött rejtvény értelme: „**Eljen gróf Andrassy Gyula!**“ — Helyes megfejtését beküldték: Marmorstein Ilonka, Geszner Lujza, Fodor Etelka és Riza, Baták Máriska, Vécsey Irma, Mársik Mariska. Szövényi Gusztávné, Flakovits Szidónia, Past Katalin, Lelkes-Günther Mariska, Palkovich Mili, N.-Emökei Seregély Emma, Úrge Irma, Gortva Kovács Róza, Hantossy Györgyné, Usz Klára, Papp Irma.

A 3-ik számban foglalt rejtvényt utólag beküldte: Kincses Elekné.

Szerkesztői üzenetek.

- *F*-i urnak: Köszönet figyelmeért!
 - *D. M.* urhölgynek: Magánlevelet irunk.
 - *Sz. T.* urnak: Köszönjük! Mindig szívesen látott vendég.
 - *B. M.* urhölgynek: Kedves sorai nagy örömet szereztek. Fogadja szíves üdvözlötünket! Tudósításait a jövőre is szabadjon kérnünk.
 - *V. T.* urnak: Megkaptuk; közelebb adni fogjuk.
- „Nem megyek én“ ... — de bizony oda megy — a kosárba.

Teljes-számu példányokkal folyvást szolgálhatunk.

TARTALOM. Nők köre: Általános divattudósítás. *K. Beniczky* Irmától. — A mintarajzok leírása. — Az elemekről. *Rusz Károly*tól. — A „comfort“ jelentősége és értelme. — Konyhaszat. — Kertészet. *Máriától.* — Havi-teendők. *Förös Eszter*től. — **Olvasó-asztal:** A nők hivatása. A nők befolyása a társadalomra. — A virág rokona. (Költemény.) *Szulik József*től. — A harang. (Svéd beszély.) *Ford. Miliesz Béla.* — Thüringi *Margit. Müller* Vilmostól. — Színház és művészet. — Levelezés. — Hirharang. — Vidéki posta. — A nagyvilágból. — Egyveleg. — Rejtvény. — Szerkesztői üzenetek.

Főmunkatárs:
KULIFFAY EDE.

Kiadó-tulajdonos:
HECKENAST GUSZTÁV.

Felelős szerkesztő:
K. BENICZKY IRMA.

Melléklet: 1) Mintarajzok. 2) Alsóderék szabásmintája.

Nyomatott Heckenast Gusztáv nyomdájában Pesten, 1867. (Egyetem-utca 4-ik sz. alatt.)